

Napakaikli ng panahon ng kaluwalhatian at kasaganaan ng Israel. Ang kaharian ni David na kaharian ng Diyos sa piling ng mga anak ng Israel, ay naging napakaliit na bansa. Ni wala itong ipinag-iba sa iba pang maliliit na bansang nagsisikap mabuhay sa gitna ng malalakas na kalapit nila. Naniwala ang Israel sa sarili nitong misyon habang maganda ang kapalaran nito. Ngunit nang mapatunayan na hindi siya makapangyayari sa ibang mga bayan, nawalang-katuturan ang natatangi nilang katayuan at nagsimula silang mamuhay gaya ng iba.

Alam ng Israel na si Yaweng Diyos nila ang Diyos ng mga diyos dahil meron itong mga libro at dahil ito ang itinuturo ng mga matatanda sa kanilang mga anak. Umaahon ang mga Israelita sa Jerusalem para mag-alay ng mga handog, ngunit gaya ng ipapamukha sa kanila ni Isaias, “lahat ng ito’y mga kautusan lamang ng tao, isang relihiyong natutuhan at di bukal sa puso.” Mahaba ang mga prusisyon, makapangyarihan ang mga pari, ngunit walang buhay sa likod ng palabas na ito at nawasak ng haring walang diyos ang lahat (2 H 21).

Sa katunayan, walang lakas ang pananampalataya kung hindi ito nakasalig sa “karanasan” ng Diyos. At kung hindi pa natin ito nararanasan, gayundin ang karamihan ng mananampalataya, kung ipinangangaral lamang sa kanila ang mga karanasang panrelihiyon ng kanilang mga ninuno, lahat ay unti-unting mamamatay. Nang panahong iyon, binigyan si Isaias ng karanasang ito at natagpuan niya ang Diyos na Buhay. “Nakita si Yawe” (kabanata 6) ng binatang ito na galing sa isang maharlikang pamilya, at hindi na siya huminto ng pagsasalita sa ngalan ng Diyos na kapiling ng Israel pero hindi nito nakilala.

Ano’ng nakikita natin sa sumusunod na mga tula?

– Alingawngaw ng panahon ng kapighatian. Ang lumiit na bayan ng Juda ay napapagitnaan ng dalawang makapangyarihang bansa, ang Asur (Asiria) at ang Ehipto, at itinatanong ng mga pulitiko kung alin sa dalawa ang papayagang sumagpang sa kanila. Narito ang sagot ni Isaias: “Hanapin muna ang kaharian ng Diyos at bigyang-katarungan ang isa’t isa. At mas palalakasin kayo ng Diyos kaysa mga makapangyarihan.”

– Isang matiyagang pagpupunyaging pukawin ang pananampalataya ng mga taong walang direksyon. Marami ang mga seremonya ng relihiyon, pero halos walang pag-ako ng responsabilidad, napakaliit ng pag-ibig sa Diyos, at kakatiting ang malasakit na isagawa ang kanyang

kalooban. Uulitin ni Isaias: “Manalig sa kanya, kapiling ninyo siya, at kung hindi kayo magiging malakas sa pag-asa sa kanya, dudurugin niya kayo.”

– Mga pangako ng Diyos sa mga haring inapo ni David. Pero mabuti man ang mga hari tulad ni Ezekias, o masama tulad ni Ahaz, mahihinang klase ng tao sila na pagkakatiwalaan ng napakadakilang mga pangako. Gayunpaman, sa napakadilim na mga sandali, ipahahayag ni Isaias na pinili ng Diyos ang Jerusalem at si David na kanyang hari. Mula kay David isisilang si Kristong Hari ng Kapayapaan.

Ilang Bagay-bagay sa Kapanahunan ni Isaias

Mula sa taong 740, nagising sa hilaga ang bansang Asur at sinimulan nito ang kanyang pananakop. Natakot ang lahat ng bayan sa Gitnang Silangan at sinikap nilang lumaban sa pag-asang tutulungan sila ng Ehipto na isa ring makapangyarihang bansa. Sa pakikipaglabang ito, maglalaho ang hilagang bansang Israel, babagsak ang Samaria na kabisera nito at ipatatapon ang mga mamamayan nito sa taong 720.

Sa taong 736, sinikap ng hilagang Israel at ng kalapit na Aram na obligahin ang kaharian ng Juda na kumampi sa kanila laban sa Asur. Kaya naman humingi ng tulong sa hukbong Asirio si Ahaz na hari ng Jerusalem sa kabila ng mga babala ni Isaias. Winasak ng mga Asirio ang Israel at ang Aram pero sinamsaman din nila ang lupain ng Juda.

Nang mga taong 701-691, dumating si Senakerib na hari ng Asiria para sakupin ang Juda. Sa pagbibigay-sigla ni Isaias, lumaban si Haring Ezekias, at noon naganap ang tanyag na mahimalang pagpapalaya sa Jerusalem.

Ang Aklat ni Isaias

Ang aklat ni Isaias at ng kanyang mga alagad (tingnan ang sumusunod na talata) ang pinakamahalaga sa mga aklat ng mga propeta. Ito ang laging aalalahanin at babanggitin ni Jesus at ng kanyang mga apostol.

Matatagpuan ang mga salita ni Isaias sa mga kabanata 1-39 ng aklat na nagtataglay ng kanyang pangalan. Tinitipon naman ng ikalawang bahagi ng aklat o ng mga kabanata 40-66 ang mga salita ng iba pang mga propeta na nagsulat makaraan ang isa at kalahating dantaon.

Pinagsasabihan ng Diyos ang kanyang bayan

1 • ¹ Ito ang propesiya ni Isaias na anak ni Amos tungkol sa Juda at Jerusalem sa kapanahunan nina Ozias, Yotam, Ahaz at Ezekias na mga hari ng Juda.

² Makinig, langit at lupa!

Dinggin, nagsasalita si Yawe:

“Inalagaan ko ang aking mga anak at pinalaki ko sila,

ngunit pinaghimagsikan nila ako.

³ Kilala ng baka ang kanyang amo, at ng asno ang kanyang sabsaban, ngunit hindi ako kilala ng Israel, hindi nauunawaan ng aking bayan.”

⁴ Isang bansang makasalanan, isang bayang puno ng kasamaan, isang lahing tampalasan, mga walang kuwentang anak! Tinalikdan nila si Yawe, kinasuklaman ang Banal ng Israel.

⁵ Parurusahan ba kitang paulit-ulit? Lalo ka lamang maghihimagsik, pagkat masakit ang buo mong ulo,

may karamdaman ang buo mong puso.

⁶ Wala nang malusog mula ulo hanggang paa – mga sugat at pasa, mga sugat na sariwa, marumi at walang benda, ni pahid ng langis ay wala.

⁷ Ang lupain mo’y tiwangwang, ang mga lunsod mo’y tupok, winasak at niluray ng mga dayuhan sa harap ng iyong paningin.

⁸ Ang Dalagang Sion ay naiwan tulad ng silungan sa ubasan, tulad ng kubo sa pakwanan, tulad ng bayang kinubkob.

⁹ Kung si Yawe ng mga Hukbo ay di nagtira sa atin ng munting nalabi, sa Sodom tayo’y natulad na sana at gayundin sa Gomorra.

¹⁰ Dinggin ang babala ni Yawe, mga pinuno ng Sodom.

Dinggin ang aral ng ating Diyos, bayan ng Gomorra.

1.1 Sinisimulan ng unang talata ang mga propesiya ng unang labindalawang kabanata. Matatagpuan dito ang mga mensaheng ipinahayag sa iba’t ibang pagkakataon sa loob ng mahabang panahon. Ngunit hindi isinaayos ang mga ito ayon sa panahon ng pagkakapagpahayag.

Inalagaan ko ang aking mga anak ngunit pinaghimagsikan nila ako. Madalas nating paniwalaan na hinihingi ng Diyos ang para sa kanya, pero hindi ganito. Si Yawe ay Ama, isang amang binale-wala. At nadarama niyang nasusugatan siya sa kanyang pag-ibig, hindi dahil sa kung anong kasalanan kundi dahil namumuhay nang iresponsable at walang muwang ang kanyang mga anak: *hindi nauunawaan ng aking bayan.*

Mga walang kuwentang anak! Kailangan ng mga tao na pagsalitaan sila nang mabigat ng mga propeta. Sapagkat dahil sa mga interes at mga pagnanasa at mga propaganda, kaya nasanay na tayong igalang ang lahat liban sa katotohanan at sa bokasyon ng tao na magpakatao, gumawa at mag-isip bilang anak ng Diyos.

Mula ulo hanggang paa. Binabatikos ni Isaias ang pangkalahatang sitwasyon ng bansa na walang higit na sinisising isang pangkat ng lipunan kaysa iba. May pananagutan silang lahat, ngunit nangangatwiran ang lahat para hindi mamuhay sa katotohanan.

Parurusahan ba kitang paulit-ulit? Hindi parusa ng Diyos ang pagdarahap, masasamang batas at pagkatalo kundi tayo ang naghanda ng mga ito. Pero kung ang mga nagdurusa’y mga anak ng Diyos, may pananagutan siya sa kanila. Ngunit hindi niya sila pinalilibre sapagkat tanging pagdurusa lamang ang makapagtuturo sa kanila. Kaya nga, sa ibang katutura’y totoong ang Diyos ang siyang humahampas o nagpapahirap sa kanila.

Maraming salita rito ang inuulit sa sumusunod na mga pahina:

Ang Dalagang Sion na nangangahulugang lunsod ng Sion o Jerusalem. Ang Sion ang pinakabaryo ng Jerusalem na pinagtayuan ni David ng kanyang tirahan.

Ang Banal ng Israel. Sa kabanata 6, magpapakilala ang Diyos bilang *Ang Banal*, na ibig sabihin’y ang Diyos na ang hiwaga’y di maaarok at ang kaningninga’y ikamamatay ng anumang nilalang na may bahid ng kasalanan. Si Isaias ang magiging propeta ng Diyos na Banal.

Yawe Sabaot o Yawe ng mga Hukbo: matandang pamagat ito ni Yawe. Kapwa ito nangangahulugan na ang Diyos ang naghahatid ng tagumpay sa mga hukbo ng Israel at ang Diyos din ang nag-uutos sa mga hukbo ng langit, sa mga anghel, mga bituin at mga puwersa ng sanlibutan.

• ¹¹ “Ba’t kayrami ninyong mga handog?
Ano’ng pakialam ko sa mga iyan?” sabi ni Yawe.

“Sawa na ako sa mga sinunog na handog,
mga tupa at taba ng mga hayop.
Wala nang dulot na lugod sa akin ang dugo ng mga toro,
mga tupa at kambing.

¹² Alam ko, pumarito kayo para makita ang aking mukha
pero sino’ng nag-utos sa inyo nito – na magsiksikan sa aking Templo?

¹³ Tama na ang walang kuwenta ninyong pag-aalay;
kinasusuklaman ko ang inyong insenso.

Sobra na ang sama ng inyong banal na pagtitipon,
mga Bagong Buwan at mga Araw ng Pahinga.

¹⁴ Kaluluwa ko’y namumuhi sa inyong mga Bagong Buwan
at mga Kapistahan –

Pabigat lamang sa akin ang mga ito: sawang-sawa na ako.

¹⁵ Kapag iniunat ninyo ang inyong mga kamay, pipikit ako.

Manalangin man kayo nang manalangin,
lalo naman akong di makikinig:
duguan ang inyong mga kamay.

¹⁶ Maghugas kayo at maglinis ng sarili.

Ilayo ninyo sa aking paningin ang kasamaan ng inyong mga gawa.
Itigil ang paggawa ng masama.

¹⁷ Matutong gumawa ng tama, at hanapin ang katarungan,
pagbawalan ang mga nang-aapi,
harapin ang daing ng mga ulila,
at ipagtanggol ang mga biyuda.

¹⁸ “Halika,” sabi ni Yawe, “magpaliwanagan tayo.

Gaano man kapula ang inyong mga kasalanan,
papuputiin ang mga iyon na parang niyebe;
kahit na simpula man ng dugo, magiging parang lana.

¹⁹ Kung handa kayong makinig, mga bunga ng lupa’y inyong kakanin.

²⁰ Subalit kung susuway kayo at maghihimsik,
ang tabak ang sa inyo’y kakain.” Ito nga ang sabi ni Yawe.

• 11. *Ano’ng pakialam ko, gaano man karami ang mga sakripisyo ninyo?* Katangian ito ng mga propeta na itakwil at tuligsain ang panlabas na pagsamba na hindi naghahayag ng tunay na pagpa-paubaya ng sarili sa Diyos. Iniutos ng batas ng Diyos ang mga handog at mga piyestang kinukuwestiyon dito. Ngunit sinasabi ng Diyos na kinasusuklaman niya ang mga ito sapagkat lumalabas na isang kasinungalingan ang mga ito pag ginawa nang walang mabuting kalooban (tingnan Slm 40:7 at 50:16, pati ang Mt 5:23).

Harapin ang daing ng mga ulila. Ang pagnanakaw ay kinokondena ng mga utos ni Moises (Ex 20:14).

Binabatikos ng mga propeta ang isang panlipunang sistema na pumipinsala sa mahihina.

May ilang tao na malakihang seremonya ang gusto, ang iba nama’y sarili nilang debosyon at panalangin, at ang iba pa’y kanila namang mga pagkakawanggawa. Sa paggawa nito, maaaring pinagtatakpan lamang natin ang kawalang-katarungang ginagawa natin araw-araw.

Halika, magpaliwanagan tayo. Biglang lumitaw ang mukha ng Diyos na mahabagin at tagapagligtas. Ayaw ng Diyos na magparusa, kundi makatagpo ng makakausap at mamahalin. Inuulit-ulit ng mga propeta: “Halika, magbalik sa akin.”

Nagpabayad ka sa lalaki!

• ²¹ Ang Sion, ang matapat na lunsod,
ay nagpabayad sa lalaki!
Dating puno ng katarungan
at himlayan ng pagkamatuwid,
ngayo'y taguan ng mga mamamatay-
tao!

²² Ang pilak mo'y naging bato,
ang alak mo'y naging tubig.

²³ Mga pinuno mo'y mga rebelde,
kasabwat ng mga magnanakaw,
sa suhol ay matatakaw,
sa regalo ay dayupay.
Di nila hinaharap ang daing ng ulila,
sa kanila'y di nakaaabot, hinaing ng
mga biyuda.

²⁴ Kaya nga wika ng Panginoong Yawe
ng mga Hukbo,
ang Lakas ng Israel:

“Maghihiganti ako sa mga kalaban
at maniningil sa mga kaaway.

²⁵ Ibabaling ko sa iyo ang aking kamay,
tutunawin ang iyong mga dumi,
aalisin ang iyong karumihan.

²⁶ Gagawin kong tulad noong una ang
iyong mga pinuno,
tulad noong dati ang iyong mga taga-
payo.

At tatawagin kang Siyudad ng Kataru-
ngan,
ang Matapat na Lunsod.”

²⁷ Kailangan ng Sion ng paghuhukom
upang maligtas;

may malalabi: ang mga makatarungan.

²⁸ Ngunit ang mga rebelde't makasalanan
ay magkasamang wawasakin,
gayundin ang nagsitalikod kay Yawe.

• ²⁹ Ikahihiya ninyo ang mga sagradong puno
na inyong kinalugdan.

Mamumula kayo dahil sa hardin na inyong
pinili.

³⁰ Pagkat ang magiging tulad ninyo
ay punong lanta ang mga dahon
at harding natuyuan ng tubig.

³¹ Ang pinakamalakas ay magmimistulang
mitsa,

at lahat niyang mga gawa ay posporo;
kapwa sila matutupok
at sa apoy ay walang sasawata.

• 21. Jerusalem ang lunsod na pinili ng Diyos. Tulad ng pagpili ng lalaki sa kanyang nobya, gayundin naman pinipili ng Diyos ang bayang ito. Ngunit ngayo'y nakikipid siya sapagkat nagtaksil siya kay Yawe sa kanilang mga krimen at pang-aapi sa mga pobre. Nakikipid ang mga lumilimot sa Diyos at sariling kapakanan ang pinagsusumakitan nang walang pagsasaalang-alang sa kanilang mga kapatid.

Ito'y kuwestiyon ng *katarungan*. Ang katarungan ay isa sa mga salitang malimit gamitin ng mga propeta. Sa Biblia, ang “makatarungan” ay ang namumuhay ayon sa katotohanan, ibig sabihin'y ang nananatiling tapat sa Pakikipagtipan sa Diyos. Ito ang paulit-ulit na hinihingi ng mga propeta: na maging isang malalim na katapatan ang katarungan at hindi lamang panlabas na pagsunod sa mga batas. Hanggang marating nating kasama ni Jesus ang “katarungan” ng Espiritu Santo, na nangangahulugang kabanalan ng Diyos na nasa kaibuturan ng puso ng tao.

Sa isang daigdig na napakarami ang sinasabi tungkol sa katarungan, alam nating may malaking pagkakaiba ang pagkaalam kung ano ang makatarungan at ang pagsasagawa nito.

Kailangan ng Sion ng paghuhukom. Isang tema ito na muli nating matutunghayan sa iba pang mga pahina ng Isaias. Sinamsaman at winasak, ipinagdarasal ngayon ng Israel ang kanyang kaligtasan. Pero hindi siya handang makinig sa Diyos. Ito naman ang sabi ng Diyos: “Ang pagliligtas ko'y nangangahulugan ng parusa sa inyong mga ginagawa.” Sapagkat ang kalig-

tasang o ang kalayaang ipinagkakaloob sa atin ng Diyos ay hindi ang pagpasok sa isang mundong walang problema, sa isang bagong paraiso sa lupa kundi pagsisimulang mamuhay ayon sa hinihingi ng Diyos.

At tatawagin kang Siyudad ng Katarungan. Ipinangangako ang kaligayahan sa sangkatauhang binubuo ng mga taong “makatarungan,” ibig sabihin'y mga pinalaya sa kasalanan. At hindi ito magkakatotoo sa mundong ito kundi bahagyang-bahagya lamang. Kung sa bagay, sa ating daigdig ay may mga pangyayaring naglalarawan at nagpapauna sa ganap na pagliligtas. Sa isang paraa'y narito na ang Paghahari ng Katarungan kapag nagsasagawa ng mga tiyak at mahahalagang hakbang na ipaglaban ang ikabubuti ng lahat, kapag nadarama ng buong sambayanan na sila'y pinalaya. Ganito ang nangyari sa banal na kasaysayan sa mga pangyayari nang panahong iyon (tingnan ang Is 37, o kahit ang Exodo, tingnan din ang Marco 9:11). Ngunit maaari ngang mas madalas pa na mga panahon din ng kapighatian ang nagpapauna sa kaharian ng Diyos, mga panahon ng krisis at rebolusyon. At inihanda ng mga ito ang Kaharian hindi gaano sa pamamagitan ng kabutihang hatid nito kundi dahil winawasak nito ang matatandang istrukturang kinauugatan ng kasalanan ng lipunan (Lc 21:28 at Pagbubunyag).

• 29. Binabanggit dito ang mga paganong pag-samba na ipinagdiriwang sa mga halamanan at mga kagubatan. Doon sumisiping ang mga lalaki sa mga babaeng bayaran na nakatalaga sa mga Baal.

Pangakong panahon ng kapayapaan ng Diyos

2 • ¹ Ang pangitain ni Isaias na anak ni Amos tungkol sa Juda at Jerusalem.

² Sa mga huling araw,
ang Bundok ng Bahay ni Yawe
ay ipapatong sa mga bundok
upang ito ang maging pinakamataas sa lahat.

Lahat ng bansa'y paroroon ³ at magsabi,

“Tayo na, umahon tayo sa bundok ni Yawe,
sa bahay ng Diyos ni Jacob.”

Ituturo niya sa atin ang kanyang mga daan

upang makalakad tayo sa kanyang mga landas.

Pagkat sa Sion nanggagaling ang Aral,
at sa Jerusalem ang salita ni Yawe.

⁴ Huhukuman niya ang mga bansa,
at isasaayos ang mga bayan.
Papandayin nila't gagawing asarol ang kanilang mga tabak,

at karit ang kanilang mga sibat.

Wala nang bansang magtataas ng tabak laban sa kapwa-bansa;

wala na ring magsasanay pa para sa digmaan.

⁵ “Tayo na, bayan ni Jacob,
lumakad tayo sa liwanag ni Yawe.”

Magtago sa alikabok

- ⁶ Pinabayaan mo ang iyong bayan, ang bayan ni Jacob,
pagkat puno sila ng mga pamahiin
at ng mga manghuhula, tulad ng mga Pilisteo –
napakaraming mga taga-ibang bayan.

• **2.1** Para itong isang di-makatotohanang pangitain; pero nagkakatotoo ito at magkakatotoo.

Ang maliit na burol na pinakasentro ng lunsod ni David at kinatatayuan ng Templo ni Solomon, sa pangitaing ito'y naging sentro ng sanlibutan na walang ipinag-iba sa burol ng Antipolo, lamang ay pandaigdigang, dahil doon pumupunta ang lahat ng bansa. Bakit? Dahil alam nila na kailangan nila ang Salita ng Diyos. At matapos sairin ang lahat ng kaalaman sa siyensiya, ekonomiya at pulitika, nauunawaan nilang kailangan pa nila ng isang *Aral*, o ng isang Pagbubunyag ng Diyos. Sa simula'y ang Aral na bigay ng Diyos (gaya ng pagsasalin natin dito) ang ibig sabihin ng salitang “Torah.” Ngunit sa dakong huli'y mangangahulugan ito ng “Batas.”

Higit sa lahat, ang Batas ng Diyos ay isang aral tungkol sa kung ano ang tao at kung ano ang kanyang misyon. At ang sagot sa ganitong mga katanungan ay natatagpuan sa wakas sa katauhan ni Kristong, Anak ng Diyos, na naging tao at huwaran para sa kanyang mga kapatid. Alalahanin kung paano ring umakyat si Jesus sa mataas na bundok at nagbagong-anyo sa harap ng kanyang mga apostol. Doon ipinagkaloob sa kanila ang *Batas at ang Aral*: “Pakinggan ninyo siya”.

Tayo na sa bahay ng Diyos ni Jacob. Itatag ang Kaharian ng Diyos sa paligid ng *bayan ng Jacob-Israel* at ng kanilang mga hari na mga anak ni David. Sa lahat ng panaho'y isang Sentro ang pananatilihin ng Diyos sa daigdig, ang nakikitang ehe ng di-nakikitang Kaharian: una'y ang Israel, at saka ang Iglesya. Nalalahad ang Iglesya sa kasalukuyan bilang isang tanda sa

ibabaw ng bundok, at iniaalok na masdan ng mga bayang naniniwala at di naniniwala.

Totoong maraming di-magandang aspekto ang Iglesya: ang kanyang mga institusyon, ang kanyang hirarkiya; ang kanyang mga pumapalisang tradisyon ay hindi mas ligtas sa kamalian at mga iskandalo kaysa mga tradisyon ng pamayanang Judio. Ngunit maaaring kulang din tayo sa pagkatalos sa malaking kabutihang pinaunlad ng Iglesya sa mga tapat na sumampalata. Sila ang sa daigdig ay nagpapanatiling may sindi sa apoy na pinagningas ni Kristo, at sila ang laging lumilikha sa kanilang paligid ng isang pag-uugnayan ng mas makataong relasyon at mas makatotohanang buhay. At ito sa wakas ang siyang naghahanda para sa pagdating ng mga bagong tao. May higit na halaga ang nag-iisang katauhan ni Isaias para sa moral na pag-unlad ng mundo kaysa lahat ng hari ng Asiria pati na ng kanilang mga hukbo, ng kanilang mga tagumpay at mga batas. Gayundin naman, maaaring maging mas mabisa para sa pag-unlad ng daigdig ang mga tapat na pagkilos ng pinakaaba sa mga mananampalataya kaysa maraming maiingay na pagpupulong. Ang lebadurang ito ng tunay na sibilisasyon ang siyang ilalagay balang araw “*sa matataas na bundok*” o “*sa patungan ng ilawan*” para tanglawan ang daigdig (tingnan Mt 5:14).

- **6.** *Hindi ukol sa Jerusalem (kabisera ng lupain ng Juda) ang tekstong ito kundi sa hilagang kaharian (Samaria ang kabisera) na taglay ang pangalan ng kanilang ninunong Jacob-Israel.*

Nang panahong iyon nagtamasa ng ilang taong

⁷Lupa nila'y puno ng ginto at pilak;
walang pagkasaid ang kanilang kayamanan.

Lupa nila'y puno ng mga kabayo;
walang pagkaubos ang kanilang karwahe.

⁸Lupa nila'y puno ng mga diyus-diyusan;
niyuyukuan nila ang gawa ng kanilang mga kamay,
mga bagay na hinubog ng kanilang mga daliri.

⁹Ang tao'y payuyukuin, ang tao'y ibababa.
Huwag mo silang patawarin.

¹⁰Magkubli sa mga batuhan, magtago sa alikabok,
dahil sa takot kay Yawe,
sa ningning ng kanyang kamahalan,
pagdating niya upang makapangyari!

¹¹Yuyuko ang mapagmataas,
kayabangan ng tao'y ibabagsak.

Tanging si Yawe ang matataas sa araw na iyon.

¹²Sapagkat dumarating ang araw ni Yawe ng mga Hukbo
laban sa lahat ng palalo at mapagmataas,
laban sa lahat ng dinarakila at itinataas,

¹³laban sa mga sedro ng Lebanon
at lahat ng matataas na puno ng Basan,

¹⁴laban sa matatayog na bundok at nagtataasang mga burol,

¹⁵laban sa bawat toreng matayog at bawat matibay na moog,

¹⁶laban sa mga barko ng Tarsis at kanilang mamahaling kargamento.

¹⁷Yuyuko ang mapagmataas,
kayabangan ng tao'y ibabagsak.

Tanging si Yawe ang matataas sa araw na iyon,

¹⁸at maglalaho ang lahat ng diyus-diyusan.

¹⁹Tatakas ang mga tao tungo sa mga kuweba sa mga batuhan,
tungo sa mga lungga sa lupa,

kasaganaan ang hilagang kaharian ngunit dumami rin ang mga diyus-diyusan. Ang nangagsiyaman noon ay walang ibang alam gawin sa kanilang ginto kundi mga estatwa at palamuti, at iniukol nila ang mga ito para sa kung anong diyos na inaasahan nilang magbibigay sa kanila ng seguridad at proteksiyon. Nakita ni Isaias ang darating na kapahamakan sa mga iyon na di nababahalala.

Sa pagsasalita niya tungkol sa mga pagkawasak sa digmaan at pagkasindak ng mga nagapi, ipinapalagay ni Isaias na ang mga kapahamakang ito ay isang pakikipagharap ng materyalistang tao sa kanyang Diyos na dumarating para maghukom.

Lupa nila'y puno ng mga diyus-diyusan. Parang kanser sa katawan ang diyus-diyusan sa ating buhay. Ito ang anumang pinahahalagahan natin nang wala sa lugar at nilalamon nito ang buo nating tunay na buhay. Ganito rin naman ang siyensiya, ang pag-unlad, mga

luho, bahay, kotse o pera kapag dito natin iniukol ang buo nating lakas at pag-asa sa halip na maging paraan para matupad ang mga plano ng Diyos.

Pansinin ang paulit-ulit na sinasabi sa 3:11-17: *Kayabangan ng tao'y ibabagsak.* Kayabangan ng mga dakila, ng mga marunong, kayabangan ng mga walang-sinabi at mapurol ang diwa, ng mga nagkukunwaring mapagpakumbaba. Kayabangan ng taong relihiyoso na naniniwalang kilala niya ang Diyos dahil nakapagsasalita siya tungkol sa kanya. Kayabangan ng may kamatayang nilalang na patungo sa kanyang huling sandali nang hindi nakakatagpo ang Diyos na buhay. Masahol pa sa kalokohan, isang insulto sa Diyos na Banal ang kayabangan at nangangailangan ito ng pagbabayad-sala. Habang mas banal ang pag-ibig, mas mapaghanap ito at seloso. Ang kayabangan ng tao, ang pagmamataas ng isang panlipunang uri, ang seguridad ng isang masaganang lipunan – ibabagsak ang lahat ng ito.

dahil sa takot kay Yawe,
sa ningning ng kanyang kamahalan,
pag siya'y tumayo at sinindak ang lupa.

²⁰ Sa araw na iyon,
ihahagis ng mga tao sa mga daga at paniki
ang kanilang mga diyus-diyusang pilak at ginto
na ginawa nila upang sambahin.

²¹ Tatakas ang mga tao tungo sa mga siwang sa batuhan,
sa likod ng mga bato,
dahil sa takot kay Yawe,
sa ningning ng kanyang kamahalan,
pag siya'y tumindig at sinindak ang lupa.

²² Mag-ingat sa tao! Nasa kanyang ilong ay hininga lamang.
Paano mo siya mapahahalagahan?

3 ¹ Masdan! Inalis ng Panginoong
Yawe ng mga Hukbo
ang tungkod at mga inimbak
mula sa Juda at Jerusalem –
lahat ng pagkain at lahat ng tubig,
² ang bayani at ang kawal,
ang hukom at ang propeta,
ang manghuhula at ang matanda,
³ ang kapitan at ang opisyal,
ang tagapayo, ang mangkukulam,
at ang manggagayuma.
⁴ Mga binatilyo ang gagawin kong mga pi-
nuno nila,
⁵ pang-aapi ang maghahari sa kanila.
Magsisikilan ang isa't isa,
bawat tao laban sa kanyang kapwa.
Utus-utusan ng binatilyo ang matanda,
ng hampaslupa ang marangal.
⁶ Hahawakan ng isa ang kanyang kapatid
sa bahay ng kanyang ama, at sasabihin,
“May damit ka rin lang, pamunuan mo kami
at ang santambak na kaguluhang ito.”
⁷ Ngunit sa araw na iyo'y tututol siya:
“Hindi ko kayang lunasan ang lahat ng ito,
ni wala akong damit o tinapay
sa sarili kong pamamahay.
Huwag mo akong gawing pinuno ng bayan.”

⁸ Masdan kung paanong gumuguho ang
Jerusalem, bumabagsak ang Juda, sapag-

kat kinalaban nila si Yawe sa kanilang mga
salita at gawa, at nilapastangan ang kanyang
presensya.

Kawawa ang masasama!

• ⁹ Halatang-halata sa mukha nila:
hindi nila itinatago ang kanilang kasala-
nan; sa halip ay itinatanghal pa iyon, tulad
ng Sodom. Kawawa sila! Sila na rin ang
naghahatid ng kapahamakan sa kanilang
sarili.

¹⁰ Sabihin: “Masaya ang matuwid;
kakanin nila ang bunga ng kanilang mga
gawa.”

¹¹ Ngunit kawawa ang masama. Ba-
balik sa kanila ang kasamaang ginawa
nila! ¹² Bayan ko, ninakawan ka ng mga
naghari sa iyo, at sinikil ng mga nag-
pautang sa iyo! Bayan ko, nilinlang ka ng
iyong mga pinuno, iniligaw sa iyong mga
daan.

¹³ Tatayo si Yawe sa hukuman upang
hatulan ang kanyang bayan. ¹⁴ Hahatulan
ni Yawe ang matatanda at ang mga pi-
nuno ng kanyang bayan:

“Kayo ang lumamon sa mga bunga ng

• **3.9** Isinabuhay ng mga propeta ang kanilang pananampalataya sa gitna ng mga pangyayari sa kanilang kapanahunan; hindi nila kinalimutan ang tunay na kalagayan ng kanilang panahon para lamang makapagsalita tungkol sa “karukhaan.” Para kay Isaias,

dukha ang mga dukha dahil mapang-api ang iba. Nasa mga batas ang kasalanan at nasa mga lumimot sa Diyos hanggang sa puntong kanyahin nila ang kapangyarihan. Inilalantad ni Isaias ang kasalanan ng mga pinuno para iligtas ang buong bayan sa Hatol ng Diyos.

ubasan. Nasa inyong mga bahay ang sinamsam sa mga dukha. ¹⁵Ano ang karpapatan ninyong apihin ang bayan at tapanan ang mga pobre?” wika ni Yawe ng mga Hukbo.

Napakayayabang lumakad

• ¹⁶Sabi ni Yawe: “Napakayayabang ng mga kababaihan ng Sion – taas-noo kung lumakad, pino ang mga hakbang, umaalambong kung makatingin, at kumakalansing ang mga pulseras sa paa.”

¹⁷Ngunit tatadtarin ni Yawe ng galis ang mga ulo ng kababaihan ng Sion at sila’y kakalubuhin ni Yawe.

¹⁸Sa mga araw na iyon, hihiklasin ng Panginoon ang kanilang mga pulseras sa paa, ang mga gayak sa ulo at mga mabibigat na kuwintas, ¹⁹ang mga hikaw, mga pulseras, mga belo ²⁰at turban, mga kuwintas sa paa, mga sinturon, mga bote ng pabango at mga anting-anting, ²¹mga singsing sa daliri at sa ilong, ²²mga mahahaling kamison, mga bandana, mga balabal, at mga hanbag, ²³mga salamin, mga mamahaling damit, mga putong at mga talukbong.

²⁴Sa halip na bango ay alingasaw ang maaamoy, sa halip na sinturon ay lubid, sa halip na pagpapakulot ay pagkakalbo,

sa halip na maluluhong damit ay sako, at sa halip na kagandahan ay isang tatak ng nagbabagang bakal.

Bagyo sa Samaria

²⁵Ang kalalakihan mo’y mabubuwal sa tabak,
ang iyong mga bayani sa labanan.

²⁶Mananaghoy at magluluksa ang mga pin-tuan ng siyudad
habang ang Sion ay hubad na nakalupasay.

4 ¹Sa araw na iyon, pitong babae
ang mag-aagawan sa isang lalaki.

Sasabihin nila: “Kami ang bahala sa aming kakanin,

kami rin ang sagot sa aming daramtin,
ibigay mo lamang sa amin ang iyong pangalan

at alisin ang aming kahihyan.”

Nasa Bundok Sion ang mga naligtas

• ²Sa araw na iyon, ang *Supling* ni Yawe ay magiging marilag at maluwalhati, at ang *Bunga* ng lupa ay magiging dangal at ningning ng mga nalabi sa Israel. ³Ang mga natirang buhay sa Sion at nanatili sa Jerusalem ay tatawaging banal – lahat silang kasama sa talaan ng mga buhay sa Jerusalem.

⁴Kapag hinugasan ni Yawe ang karumhan ng kababaihan ng Sion, at binanlawan ang dugo sa Jerusalem, sa biglang ihip na hatid ay paghuhukom at lagablab,

• 16. Tinutuligsa ni Isaias ang mga maluluhong babae ng Jerusalem:

– Para silang mga diyus-diyusan sa kanilang mga singsing, mga kuwintas at mga damit na ginawa para mang-akit ng mga lalaki.

– Kasabwat sila sa kawalang-katarungan: Anong luho ang hindi pinagbabayaran ng mga dukha? Gaano karaming tao ang makapagreregalo nang may malinis na kamay?

Para bang maliit na bagay na lamang ang luho para sa atin ngayon. Alam natin na napakalaking halaga ang nilulustay halimbawa sa mga kosmetik, sa mga aso, sa drugs at sa pornograpiya sa gitna ng nagugutom na daigdig.

Nagwawakas ang diskurso sa 4:1. Pagkamatay ng kani-kanilang asawa, maghahanap ng asawa ang mga biyuda, sa paano mang paraan para man lamang mabigyan sila ng legal na proteksiyon.

Sa Amos 4:1, matutunghayan natin ang ganito ring puna sa mga babaeng tinatawag ng propeta na “nagtatabaang baka”.

• 4.2 Sa magulong kasaysayan ng mga bansa, pinahihintulutan ng Diyos na mabuo ang isang maliit at hamak na bayan. Lumilitaw sa bayang ito at nag-uugat pagkatapos ang isang piniling grupo na tinatawag na “Nalabi.” Kung paanong pakitid nang pakitid ang piramid hanggang sa tuktok nito, gayundin pakaunti nang pakaunti ang nalabing ito hanggang maging isang tao lamang – ang Tagapagligtas. Tinatawag siya ritong *bunga ng lupa*. Tinatawag din siyang *usbong* sapagkat siya ang magiging *usbong* ng bagong sangkatauhan.

Pansinin dito, gaya sa 1:27, na ang Kaharian ng Diyos ay nagsisimula sa isang “paghuhukom.” Ibig sabihi’y walang kakayahan ang tao na mag-isang magtayo ng lunsod na tumatagal. Sabay na tinutuligsa ni Isaias ang kasalanan ng indibidwal at ang kasalanan ng bayan sa liwanag nito. Walang bansang makapag-papakilala bilang kaharian ng Diyos sa lupa. Ang bayang Judio na inakay ng batas ni Moises, at ang kaharian ni David na inilaan ng Diyos sa kanyang sarili, ay kumakatawan lamang sa unang yugto ng banal na

⁵kung gayo'y lilikha si Yawe sa buong bundok ng Sion sa ibabaw ng mga kapulungan doon ng isang ulap sa araw at isang ningning ng apoy sa gabi. Sapagkat

sa ibabaw ng lahat, ang Kaluwalhatian ni Yawe ay magiging isang kulandong ⁶at isang silungan – pananggalang sa init ng araw, at kanlungan sa bagyo at ulan.

Ang awit ng ubasan

5

• ¹Nais kong awitin para sa aking mahal ang awit ng pag-ibig tungkol sa kanyang ubasan.

Sa matabang libis ng isang burol,
may isang ubasan ang aking mahal.

²Hinukay niya iyon at inalisan ng bato,
at tinamnan ng pinakamahusay na mga sanga.
Nagtayo siya roon ng bantayan, at humukay ng pisaan ng ubas.
Umasa siyang aani ng ubas, pero wala –
mapaklang ubas lamang!

³Halikayo, mga taga-Jerusalem, at mga kalalakihan ng Juda,
hatulan ninyo kami ngayon ng aking ubasan.

⁴Ano pa ang puwede kong gawin na di ko ginawa sa aking ubasan?
Umasa akong aani ng ubas, pero wala –
mapaklang ubas lamang!

kasaysayan. Kinakailangang talikuran nila ang kanilang mga ambisyon at limitasyong pantao (isang kaharian ng Diyos sa Palestina!) para tanggapin mula sa Diyos ang isang bagong tipan: tingnan ang Jer 31:31. Si Kristo ang siyang humahatol sa daigdig (Jn 12:31) at siya ring nagbibigay rito ng kapatawaran sa mga kasalanan (Jn 20:22).

Tulad ng nasa 2:2, isa ring lugar ang Kaharian ng Diyos kung saan nakakapiling ng mga tao ang Diyos; tingnan ang *Ulap* at ang *haliging apoy* sa Exodo 13:21.

Ang Diyos ang magiging *isang lilim sa init ng araw* sa ibabaw ng Bundok Sion na sumasagisag sa Iglesya.

– Bibigyan niya ng pahinga ang napapagal: “Lumapit kayo at pagiginhawahin ko kayo” (Mt 11:28).

– Ibibigay niya ang kanyang lakas sa mga kabataan ng bawat henerasyon na may kanilang mga ilusyon at madaling nasusunog ng kasamaan, at katiwalian.

– Makapipinsala sa walang-ingat at nag-iisa ang mga bagong uso sa daigdig ngunit hindi sa namumuhay sa pamayanan ng Iglesya.

Gayunpaman, waring isang maliit na nalabi lamang ang nagtitipon sa Bundok Sion. Huwag nating sabihing kakaunti lamang sa mga hinirang (na kinabibilangan natin, siyempre) ang maliligtas magpakailanman. Mas mabuting sabihing ang Iglesya sa mundong ito ay laging magiging waring isang maliit na nalabi; gayundin naman sa tinatawag na Iglesya o bayan ng Diyos, isang maliit na bilang lamang ang magsasabuhay ng mga pangako ng Diyos. Bagamat

kalat na ang Iglesya, lagi itong parang “maliit na nalabi.” (Lc 12:32).

• **5.1** Awit ng “pag-ibig” ng Diyos na sa dakong huli’y nagbabantang magwasak sa mga humahamak sa kanya. Alam ito ni Isaias sapagkat naranasan niya ang Diyos: magiliw at kakila-kilabot ang kanyang pag-ibig.

Madali para sa mga propeta na palitan ng lengguwahe ng nag-aalab na pag-ibig ang lengguwahe ng relihiyon. Kaibigan, Kasintahan, Asawa: si Yawe ay hindi katulad ng Diyos na inaakala ng mga Judio.

Ang *ubasan* ang bayang inalagaan ni Yawe sa mga dantaon ng kanilang kasaysayan. Dito nagtrabaho ang maraming propeta, sa pagdidilig nito sa kanilang pawis kung hindi ng kanilang dugo. Hindi natin dapat hanapan siguro ng tiyak na kahulugan ang bawat detalye ng talinhaga: ang tore, ang pisaan ng ubas. Sa isang medyo kahawig na teksto, sa Mikeas 6:1-5, ipinapaalaala ng Diyos ang lahat niyang ginawa para sa kanyang bayan.

Matapos makita ang labis na malasakit ni Yawe, inilantad at tinuligsa ni Isaias ang kawalang-katarungan at pang-aaping naghahari sa pang-araw-araw na buhay sa Jerusalem. Nakita niya roon ang patunay na walang-saysay ang batas, ang mga himala at mga pagpapala ni Yawe. Ipinakikita ng kanilang kasaysayan na isa nang kabiguan ang kaharian ni David at mawawasak ang Juda.

Ganito ring imahen ng ubasan ang nasa Isaias 27:2 at Jeremias 2:21. Aalalahanin ito ni Jesus sa Juan 15.

⁵ Sasabihin ko sa inyo ngayon ang gagawin ko sa aking ubasan:
 aalisin ko ang bakod niyon, at iyo'y susunugin;
 gigibain ko ang pader niyon at iyo'y aapak-apakan.

⁶ Pababayaang ko iyon at di aasikasuhin,
 hindi ko puputulan ni bubungkalin,
 hahayaan kong tubuan ng dawag at tinik.
 Utusan ko rin ang mga ulap na huwag nang maghatid ng ulan doon.

⁷ Ang ubasan ni Yawe ng mga Hukbo ay ang bayan ng Israel,
 at ang mga taga-Juda naman ang kanyang masarap na halaman.
 Naghanap siya ng katarungan, ngunit suhol ang natagpuan;
 naghanap siya ng pagkamatuwid,
 ngunit daing ng kaapihan ang narinig.

Kawawa kayong mayayaman

• ⁸ Kawawa kayong nagpaparami ng bahay, kayong nagpapalawak ng lupain, hanggang wala nang malabi sa iba, at kayo na lamang ang mabuhay sa lupain.

⁹ Narinig kong isinumpa ni Yawe ng mga Hukbo: “Maraming malalaking bahay ang guguhog, sa magagandang mansiyo'y wala nang titira. ¹⁰ Pag-aanihan ng isang bariles na alak lamang ang sampung loteng ubasan, at sa binhing isang kaban ay mag-aani ng isang dakot lamang.

¹¹ Kawawa ang mga maagang gumising upang maghanap ng matapang na inumin, at inaabot ng lalim ng gabi sa pagpapakalasing.

¹² Sila'y may lira at alpa, may tamborin at plawta, at alak sa kanilang mga piging; ngunit bale-wala sa kanila ang mga gawa ni Yawe, at ni hindi nakikita ang kanyang binabalak.

¹³ Kaya nga mapapatapon ang aking bayan dahil sa kawalang-pang-unawa: mga maharlika nila'y mamamatay sa gutom; ang karamiha'y mauuhaw hanggang matuyo.

¹⁴ Kaya nga nagpaluwang ng lalamunan at ngumangang mabuti ang libingan; patungo kapwa roon ang hamak at maharlika,

kasama ng kanilang ingay at pagsasaya.

¹⁵ Ang tao'y payuyukuin,

ang tao'y ibababa,

at ang mata ng palalo'y mapapahiya.

• 8. Hindi tinatanggap ng Diyos na okupahin ng ilan ang buong lupain samantalang marami ang wala ni kapirasong lupang mapagkukunan ng ikabubuhay (tingnan Lev 15:8). Wala ring maikakatwiran para sa isang lipunan na lahat ng kapital ay nasa kamay ng mga may-ari kayat hindi pinakikinabangan ng maraming trabahador ang yaman ng sarili nilang bansa. Kinokondena rin ng mga salita ni Isaias ang kumakanya sa tunay na kapangyarihan sa lipunan at hinahadlangan ang iba sa pagsasagawa ng kanilang mga responsabilidad bilang mga tao, sa trabaho at sa bansa.

Ang gayunding mga tao ang tinutukoy ng anim na “kawawa”: ang mga mayayaman at mga maharlikang ayaw umako sa kanilang responsabilidad sa bayan at nagwawaldas ng salapi. Nagiging tiwali ang kanilang paghatol:

– pinagtatawanan nila ang sinasabi ng mga propeta;

– hindi nila sinusunod ang mga batas ni Yawe;
 – tinatawag nilang mabuti ang masama at pinipilit nilang makiisa ang iba o magsawalang-imik.

Kapag ipinagpilitan sa isang lipunan ang mga maling pagpapahalaga, nauwi ito sa kasamaan. Ito ang panlipunang eskandalo na tinutukoy ni Jesus sa Mateo 18:7.

Walang pag-aatubiling ibinabalita ni Isaias ang pagkatapon. Naging marunong sana ang bayan kung inunawa nila ang kalooban ng Diyos at ang pamamahala niya sa mga pangyayari. Ngunit ginamit lamang nila ang kanilang talino para sa sariling kapakanan o para magwagi sa mga walang-saysay na paligsahan ng mga mapepera.

Hindi ba natin nakikita araw-araw sa ating piling ang pagkakaroon ng maginhawang pamumuhay ang unang inaasikaso ng marami sa mga may pinag-aralan samantalang pinababayaang sa kumunoy ng karukhaan ang kanilang bayan?

¹⁶Ngunit darakilain si Yawe ng mga Hukbo sa kanyang paghuhukom, at ipakikita ng Diyos na Banal ang kanyang kabanalan

sa paggagawad ng katarungan.

¹⁷At manginginain ang mga tupa tulad sa pastulan, mga matatabang hayop at mga batang kambing

sa gitna ng mga guho.

¹⁸Kawawa ang mga humihila sa kasamaan sa paggamit ng mga lubid ng panlilinlang, at humahatak sa kasalanan

sa mga renda ng karwahe;

¹⁹ang mga nagsasabing “Magmadali ang Diyos,

tapusin niya agad ang kanyang ginagawa upang makita namin ito.

Dumating na at magkatotoo ang mga plano ng Banal ng Israel upang malaman namin ang mga ito.”

²⁰Kawawa ang mga nagsasabi

na mabuti ang masama

at masama ang mabuti,

pinapalitan ng liwanag ang dilim,

at ng dilim ang liwanag,

itinuturing na mapait ang matamis

at matamis ang mapait.

²¹Kawawa ang mga matalino ang tingin sa sarili

at tuso sa sarili nilang palagay.

²²Kawawa ang mga bida sa inuman,

mga magagaling sa paghahalo ng mga alak,

²³mga nagpapawalang-sala dahil sa suhol at nagkakait ng katarungan sa walang kasalanan.

²⁴Kaya gaya ng paglamon ng apoy sa daryami

at pagkatupok ng tuyong damo sa siga,

gayon mabubulok ang kanilang ugat,

at ililipad na parang alabok ang kanilang bulaklak,

• **6.1** Nang araw na iyon, taong 740, nasa Templo si Isaias o nakita niya sa espiritu ang kanyang sarili sa Templo. Sa pinakaloob na silid na kinalalagyan ng Kaban ng Tipan, walang ibang naroon kundi ang presensya ng Diyos: si Yaweng nakaluklok bilang hari; puno ng laylayan ng kanyang balabal ang buong silid, na parang ibig sabihi’y ibinubuhos ang kabanalan at kapangyarihan ng Diyos sa banal na lugar at sa lunsod ng Jerusalem.

Sa maikling sandaling ito, nakakaniig ni Isaias ang Diyos sa matalik at tunay na paraan; at matatatak ito sa buong buhay niya. Hindi ito maipaliliwanag at hindi rin niya mailalarawan si Yawe na nakipag-ugnayan sa

pagkat tinanggihan nila ang batas ni Yawe ng mga Hukbo

at binale-wala ang salita ng Banal ng Israel.

²⁵Kaya nga nag-aapoy ang galit ni Yawe sa kanyang bayan,

itinaas niya ang kanyang kamay

at sila’y sinaktan.

Nayanig ang mga bundok,

at ang mga bangkay ay parang basurang itinapon sa lansangan.

Ngunit sa kabila ng lahat ng ito,

hindi pa rin humuhupa ang kanyang galit;

nakaamba pa rin ang kanyang kamay.

²⁶Tinatawag niya ang malalayong bansa,

sinisipulan sila mula sa dulo ng daigdig.

Narito na sila!

mabilis at maliksing dumarating.

²⁷Wala isa man sa kanila ang lupaypay,

walang nadadapa,

walang antok o tulog,

walang maluwag na sinturon,

walang lagot na tali ng sandalyas.

²⁸Matatalim ang kanilang palaso,

banat na ang kanilang pana;

waring batong kiskisan ang kuko ng kanilang mga kabayo;

gulong ng karwahe nila’y parang ipuipo.

²⁹Parang leon silang umaatungal,

umuungol gaya ng mga batang leon,

umuungol sa pagsunggab sa kanilang biktima,

tinatangay ito at walang makapagliligtas.

³⁰Sa araw na iyon, uungulan nila sila

tulad ng pag-ungol ng dagat.

Masdan ang lupa – karimla’t ligalig,

liwanag na binalot ng dilim at ulap.

Ang pagtawag kay Isaias

6 • ¹Noong taon ng pagkamatay ni Haring Ozias, nakita ko ang Panginoong nakaupo sa isang napakataas na trono, ang laylayan ng kanyang damit ang

kanya sa espirituwal na paraan. Ang kanyang pangitain, ang mga salitang narinig niya ay parang mga kislap na lumilitaw sa mahiwaga at di-maisaysay na pagtatagpong ito.

Nagsasalita si Isaias tungkol sa Diyos na *Banal*, na ibig sabihi’y ganap at lubhang naiiba sa alinmang nilalang. Sa pagkakataon ng kanyang presensya, hindi natin siya maabot. Ang *Diyos na Banal* ay isang paraan ng pagsasabing mahiwaga ang Diyos. Patuloy si Isaias sa pagkapit sa presensya ni Yawe kaalinsabay ay sakmal siya ng takot na hindi naman nakasisindak. Sa presensya ng Banal, nadarama ng tao na makasalanan siya, hindi dahil sa anumang kasalanan, kundi dahil sa sarili niyang kalikasan. Nadarama niyang hindi

pumupuno sa Templo. ²Nasa ulunan niya’y mga seraping may anim na pakpak ang bawat isa: dalawang panakip sa mukha, dalawang panakip sa paa, at dalawang gamit sa paglipad.

³Isinisigaw nila sa isa’t isa:

“Banal, banal, banal
si Yawe ng mga Hukbo.

Ang buong sangkalupaa’y puno ng kanyang kaluwalhatian!”

⁴Niyanig ng kanilang sigaw ang pundasyon ng pintuan, at napuno ng usok ang Templo.

⁵Nasabi ko: “Kawawa naman ako! Ito na ang aking wakas! Pagkat ako’y taong may labing marurumi, nabubuhay sa piling ng mga taong may labing marurumi

rin, at sa kabila nito’y nakita ko ang Hari, si Yawe ng mga Hukbo!”

⁶Isa sa mga serapin ang lumipad patungo sa akin. May hawak siyang isang baga na sinipit niya sa altar. ⁷Idiniit niya iyon sa aking mga labi, at sinabi:

“Masdan, dumiit ito sa iyong labi;
naalis ang iyong sala,
at nabayaran na ang kasalanan mo.”

⁸Narinig ko ang tinig ng Panginoon: “Sino’ng ipadadala ko? At sino ang lalakad para sa atin?” Sumagot ako: “Narito ako. Suguin mo ako.” ⁹Sinabi niya: “Humayo ka at sabihin sa bayang ito: Makinig ka man nang makinig, hindi pa rin kayo makakaunawa. Tumingin man kayo nang tumingin, hindi pa rin ninyo mauunawaan.

¹⁰Kaya lalo mo pa ring papurulin ang ulo ng bayang ito,
gawing bingi ang kanilang mga tainga,
at sarhan ang kanilang mga mata
pagkat baka makakita ang kanilang mga mata
at makarinig ang kanilang mga tainga
at makaunawa ang kanilang isip – at kung sakali man,
sila’y magbabalik-loob at pagagalingin.”

niya kayang ilagay ang sarili sa mga kamay ng Diyos na ang presensiya’y bumabalot sa kanya.

Kawawa naman ako! Ito na ang aking wakas! Pagkat sinabi ng Diyos: “Walang taong nakakita sa akin na mabubuhay pa” (Ex 33:20). Ngunit pina-ngunahan ito ng Diyos, at dinalisay ng Serapin si Isaac sa pamamagitan ng banal na apoy. Pinatawad si Isaias sa mismong sandaling iyon ng pagtugon niya sa pagpapahayag ng pananampalataya at lubos na pagtanggap sa kanyang misyon. Mula noo’y malalaman at sasabihin ni Isaias na kailangang pumili: maniwala kay Yawe o mapuksa dahil sa pagkakita sa Diyos na Banal.

Mga Serapin, o Mga Nagliliyab. Mula pa sa mga araw nila sa disyerto, taglay na ng mga Israelita ang paniwala sa mga mabuti at masamang espiritu. Ayon sa kanila, ilan sa mga espiritong ito ang napakikita sa anyo ng nagliliyab na ahas; basahin ang Blg 21:4-9 at 2H 18:4 tungkol dito. Nakatutulong ang mga tekstong ito para maunawaan natin kung bakit napakikita si Yawe na napaliligiran ng mga kamangha-manghang serapin na may mukha ng tao. Mas mataas ang kalagayan ng mga ito kaysa tao kaya nakapamumuhay ang mga ito na malapit sa Diyos, ngunit kailangang sanggahan nila ang sarili sa ningning ng kanyang Kaluwalhatian.

Ang Kaluwalhatian ng Diyos ang kaningningang nagmumula sa kanya, siya na nasa Templo ng Jerusalem bilang sentro ng daigdig at nagpapasinag ng kanyang kapangyarihan mula sa magkabilang dulo ng daigdig. Kaya nananatiling misteryo ang Diyos, pero kumikilos ang kanyang lakas sa lahat ng dako at sa bawat sandali.

Tinatanggap ni Isaias ang kanyang misyon:

– Siya ang magiging tagapagsalita ni Yawe.

– Magmamatigas ang bayan sa halip na maniwala.

– Mauuwi ito sa pagkawasak ng Juda. Ang ugat lamang na pagsusuplingan ng bago ang malalabi.

Makinig man nang makinig... May pambabaligtad ang pananalita rito ng Diyos. Hindi talaga sila makikinig sa mensahe ng propeta. Hindi talaga nila makikita ang mga pangyayaring masasaksihan nila at ginagamit ng Diyos para kausapin sila. Maraming beses tutuligsain ni Isaias ang ibayong pagbubulag-bulagang ito (1:12; 28:9-12). Sa wikang Hebreo, maaaring isalin ang pandiwa sa pangkasalukuyan o panghinaharap: nangyayari na at lalala pa.

Gawing bingi ang kanilang mga tainga. Ang tekstong ito ay gumagamit ng isang kaayusang mahirap isalin at nangangahulugang: papapagmatigas ko sila, o maiging sanhi ka ng kanilang pagmamatigas... Malinaw na ipinakikita ng huling

¹¹ Sinabi ko: “Hanggang kailan, O Panginoon?”

At siya’y sumagot:

“Hanggang sa mawasak ang mga bayan
at walang malabing nagsisipanirahan,
hanggang sa lisanin ang mga bahay at masalanta ang mga taniman.

¹² Hanggang maitaboy ni Yawe ang mga tao,
at maraming lupa ang pababayaan.

¹³ May malabi mang ikasampung bahagi, iyon ay susunugin.
Gayunma’y magkakaroon ng tuod ng punongkahoy na nabuwal;
ang tuod na ito ay isang banal na binhi.”

Unang babala kay Ahaz

7 • ¹Noong si Ahaz na anak ni Yotam na anak ni Ozias ang hari sa Juda, ang Jerusalem ay sinalakay ni Haring Rason ng Aram at ni Pekang anak ni Romelia at hari ng Israel. Ngunit hindi nila iyon nasakop.

²Nang dumating sa sambahayan ni David ang balita na nakapasok na sa Efraim ang mga kawal ng Aram, nangatal ang puso ni Ahaz at ang puso ng sambayanan, tulad ng panginingin ng mga puno sa gubat kapag hinahagupit ng hangin.

³Sinabi ni Yawe kay Isaias: “Ipagsama mo ang iyong anak na si *Magbabalik-ang-Nalabi*, at makipagkita ka kay Ahaz sa dulo ng padaluyan ng Itaas na Tangke ng tubig, sa daang patungo sa Lugar ng Tagapaglaba. ⁴Sabihin mo sa kanya:

Magpakahinahon ka at huwag matakot. Huwag manghina ang loob sa harap ng nag-aapoy na poot ng Arameong si Rason at ng anak

ni Romelia: dalawang kahoy na uusuk-usok lamang sila pagkatapos ng siga. ⁵Nagsabwatan ang Aram, ang Efraim at ang anak ni Romelia upang ika’y ibagsak, at sinabing: ⁶Sakupin natin ang Juda, ating sindakin, angkinin natin at iluklok nating hari doon ang anak ni Tabel. ⁷Ngunit ito ang sinasabi ni Yaweng Panginoon:

Hindi ito mangyayari, hindi magaganap.

^{8a} Pagkat ang pinuno ng Aram ay ang Damasco,

at ano si Rason kundi pinuno lamang ng Damasco?

^{9a} Ang pinuno ng Efraim ay ang Samaria at ano si Romelia kundi pinuno lamang ng Samaria?

^{8b} Sa loob ng lima o anim na taon pa,

dudurugin ang Efraim

at mawawala bilang isang bayan.

^{9b} At kung di ka magpapakatatag sa pananampalataya,
mawawala ka rin.”

prase ang ironiya sa pananalita ng Diyos. Kay saklap kung magbabalik-loob sila sa Diyos! Ngunit sa ganitong paraan lamang pagagalingin ng Diyos ang lahat ng sugat ng kanyang bayan (1:5, 26-28).

Malinaw na kung hindi makikita ang ironiyang ito – matatagpuan ito sa maraming teksto ng mga propeta – o kung hindi isasaalang-alang ang natatanging panagano ng pandiwang Hebreo, maaaring may maiskandalo at isiping isinusugo ng Diyos ang propeta para lamang hindi pakinggan at sa gayon ay iligaw ang mga tao. Ngunit hindi lengguwahe ng kabanalan ang ginagamit ng mga propeta. Hindi lamang sa misyon ni Isaias mahalaga ang mga bersong ito. Aalalahanin ito mismo ni Jesus (Mc 10:4) at pagkaraa’y ng mga apostol (Gawa 28:26) para sabihin ang bunga ng kanilang misyon: sa harap ng salita ng Diyos, maraming tao at grupong panlipunan ang magiging sara at tatanggi sa mensaheng makapagliligtas sa kanila. Para

sa pagbangon o pagbagsak ang salita ng Diyos, batay sa pagtanggap natin dito (Lc 2:34).

• **7.1** Binubuod ng talata 7:1-9 ang naganap na sitwasyon sa taong 736, nang salakayin ng Aram at Israel (ang hilagang kaharian na nasa Samaria ang kabisera) ang kaharian ng Juda at Jerusalem (ang kaharian sa timog). Dahil sa ilang pangalan, maaaring mahirap unawain ang tekstong ito: sina Rason na hari ng Aram at Peka na anak ni Romelia na hari ng Israel (na tinatawag ding Efraim, 7:9) ang mga kalaban.

Iniiisip ni Haring Ahaz ang lahat liban sa tulong ng Diyos na ipinangako ang kanyang sarili sa mga tagapagmana ni David kung sila’y mananalig sa kanya at itataguyod ang katarungan.

Sinalungat ni Isaias ang hari: kapag nakialam ang mga taga-Asiria, mawawasak ang Juda gaya ng Israel at Aram kahit na kakampi nila ang mga Asirio. Ang Tipan at ang proteksiyon ni Yawe ang dapat asahan ng hari.

Manganganak ang Birhen

• ¹⁰ Muling nangusap si Yawe kay Ahaz: ¹¹ “Humingi ka kay Yaweng Diyos mo ng isang tanda, mula man sa kalalim-laliman o kataas-taasan.”

¹² Ngunit sumagot si Ahaz: “Hindi ako hihingi. Hindi ko susubukin si Yawe.”

¹³ Kaya sinabi ni Isaias: “Makinig kayo, sambahayan ni David! Hindi pa ba sapat na yamutin ninyo ang mga tao, at niya-yamot pa rin ninyo pati ang aking Diyos? ¹⁴ Dahil dito, ang Panginoon mismo ang nagbibigay sa inyo ng isang tanda:

• 10. Ang propesiya tungkol sa Birheng manganganak ay isa sa mga pinakaimportante sa Biblia, bagamat nagbibigay-daan ito para sa ilang katanungan.

Bilang patunay sa kanyang mga babala na ipinahayag na sa 7:4-9, isang mahimalang tanda ang ibinibigay ni Isaias sa hari: *Humiling ka kay Yawe...* (11). Hindi itinago ni Ahaz ang kanyang pasyang huwag magbalik. (12). Kaya nagalit ang propeta: walang silbi ang mga supling na ito ni David na laging ipinagtatanggol ng Diyos! Magkakaroon ng ibang supling ni David na siyang makapagliligtas sa bayan ng Diyos. Handa na si Yawe para ipadala siya. Ibibigay sa kanya ng kanyang ina (na tinatawag ditong *Ang Birhen*: tingnan ang sumusunod) ang pangalang karapat-dapat sa kanya (14). Ngunit bago maghatid ng kapayapaan, palalakingin sa karukhaan (gaya ng nasasaad sa 15) ang haring ito sa hinaharap. Sapagkat maghahatid ng ganap na pagkawasak sa lupain ang walang katuturang pulitika ni Ahaz at ng mga katulad niya.

Linawin natin ngayon ang ilang pagdududa:

1. *Sumasaatin-ang-Diyos* ang ibig sabihin ng *Emmanuel*. Hindi lamang mga pagpapala ng Diyos o mahimala at banal na pagpapalaya ang inireregalo sa atin ng batang ito kundi sa pamamagitan niya’y nakakapiling ng mga tao ang Diyos at nagiging totoo ang mga pangakong maraming ulit nang narinig: *Ako ang magiging Diyos nila at sila ang magiging bayan ko* (Os 2:25; Ez 37:37; Pag 21:3).

2. Bakita ang salitang “Birhen” ang ginagamit ng Ebanghelyo samantalang ang sinasabi ni Isaias ay *ang bata* (na ina)?

7:14. Ang salitang ginagamit ni Isaias ay nangangahulugan, sa tekstong biblikal, ng batang babae at kung minsan naman ay dalagita: isang tao na may kabataan pa ang pinag-uusapan. Gayon ang paggamit dito nang walang dagdag para tukuying batang reyna. Maaaring ang asawa ni Ahaz ang tinutukoy, o di kaya’y ang asawa ni Isaias (tingnan ang 7:14 at 8:2; 7:16 at 8:4). Isa itong puntong dapat nating isaalang-alang.

3. Sapagkat ito’y isang tanda ng Diyos na ibinibigay sa lahat ng tao, kailangang maging tama ang panahong tinutukoy nito: kung hindi, paano ito magiging

Ang Birhen ay nagdadalantao. Nagsilang siya ng isang anak na lalaki. *Emmanuel* ang tawag sa kanya. ¹⁵ Ang kinakain niya’y gatas na kinorta at pulot hanggang sa matutuhan niyang tanggihan ang masama at piliin ang mabuti.

¹⁶ Pagkat bago matutuhan ng batang tanggihan ang masama at piliin ang mabuti, ang lupain ng dalawang haring pinoproblema mo ay mawawasak. ¹⁷ Sa iyo at sa iyong bayan at sa angkan ng iyong ama ay maghahatid si Yawe ng isang panahong higit na masama kaysa

tanda? Sa katunayan, ang sanggol na lalaking isisilang ay ang tanda na magpapahayag ng pagkalupig ng Damasco at Samaria. Ngunit nagsasalita si Isaias gaya ng mga propeta na pinagsasama sa isang pangitain ang mga pangyayaring may iisang direksyon bagamat naganap sa iba’t ibang panahon. Sa isang paraan, ipinapahayag ng mapapanglaw na panahong iyon ang iba pang darating na mga krisis, kasawiampalad at pagkakasalang kasama sa kabuuan ng mga trahedyang mauuna sa pagdating ng kaharian ng Diyos.

Bukod dito, ayon sa pananalita nila, sinasabi nilang *Birhen ng Israel* o *Birheng Anak ng Sion* para tukuyin ang bayan at ang banal na lunsod (Is 37:22). Kaya ang bersong *Ang Birhen ay nagdadalantao...* ay nagkakaroon ng ganitong tunog para sa kanila: isisilang ng sumasampalatayang komunidad ang Mesiyas. Inakala ng maraming Judiong mananampalataya na magiging di-pangkaraniwan ang simula ng Mesiyas. Kung laging sinisisi ng Diyos ang mga mananampalataya sa hindi nila pagmamahal sa kanya at sa kanya lamang, paano magiging babaeng maraming pag-ibig ang ina ng Mesiyas? Mahalaga ring pansinin na bago pa man kay Jesus, pinalitan na ng Griyegong pagsasalin ng Biblia ang orihinal na salitang *batang babae*, ng salitang birhen.

Ibinibigay ni Isaias ang tanda kay Haring Ahaz, sa kanyang mga tagapagmana (*ang mga tagapagmana ni David*, 7:13) at sa ating lahat na nabubuhay sa isang daigdig na winasak ng kasalanan ng tao, at ang tandang ito’y tumutukoy kay Kristo. Tulad ng pangyayari sa nawalang Paraiso sa lupa na naglalahad ng larawan ng isang babae o ng *lalaking anak ng isang babae*, (na siyang dudurog sa ahas, may larawan ding nalalahad dito: ang birhen at ang kanyang anak na lalaki, *sumasaatin-ang-Diyos*. Nagdurusa ang Emmanuel para sa mga sala ng kanyang mga kapatid, kaya naipagkakasundo niya tayo sa Diyos.

Maliwanag na hindi naintindihan ng mga kapanahon ni Isaias ang lahat ng ito. Sa paglipas lamang ng panahon saka mauunawaan ang maraming kahulugan ng *tandang* ito. Sa paggamit ni Isaias, maisasalin din ang salitang tanda bilang *kahanga-hangang pangyayari*.

alinman buhat nang humiwalay ang Efraim sa Juda. Pararatingin niya sa iyo ang hari ng Asiria.

¹⁸ Sa araw na iyon, sisipulan ni Yawe ang mga langaw sa malalayong ilog ng Ehipto

at ang mga putakteng nasa lupain ng Asiria.

¹⁹ Darating sila at maninirahan

sa matatarik na bangin,

sa mga guwang sa batuhan,

sa lahat ng dawagan at latian.

sa pamamagitan ng labahang inarkila

mula sa kabilang ibayo ng Ilog –

²⁰ Sa araw na iyon,

sa pamamagitan ng labahang inarkila

mula sa kabilang ibayo ng Ilog –

ang hari ng Asiria –

aahitan ng Panginoon ang iyong ulo,

aahitin ang buhok ng iyong mga binti,

at gayundin ang balbas.

²¹ Sa araw na iyon,

may mag-aalaga ng isang guya at dalawang tupa –

²² ang mga matitirang buhay sa lupain;

at buhat sa saganang gatas

ay kakain ng mantekilya at pulot

²³ Sa araw na iyon, bawat lugar

na natatamnan ng libong punong ubas

na nagkakahalaga ng libong pirasong pilak

ay matatakpan ng mga tinik at dawag.

²⁴ Papasukin iyon ng mga tao, taglay ang pana at palaso

pagkat ang buong lupain ay matatakpan ng mga tinik at dawag.

²⁵ Sa buong kaburulan na dating inaasarol,

walang makapangangahas magpunta roon

dahil sa takot sa mga tinik at dawag:

doo'y aalpasan ang mga baka,

at manginginain ang mga tupa.

Mga tubig ng Siloe na marahang dumadaloy

8

¹ Sinabi sa akin ni Yawe: “Kumuha ka ng isang malapad na sulatan at isulat mo

roon: *Magmadali ng Pagsamsam-Malapit nang Umapaw.* ² Gawin mo ito sa harap ng paring si Urias at ni Zacarias na anak ni Yerebekias, na mga tapat kong saksi.”

³ Lumapit ako sa aking asawa; siya'y nagbuntis at nanganak ng isang lalaki. At sinabi sa akin ni Yawe: “Pangalanan mo siyang *“Mabilis-Manamsam-Nalalapit-ang-Pananamsam,”* ⁴ sapagkat bago pa masabi ng bata ang “Itay” o “Inay”, ang kayamanan ng Damasco at ang sinamsam ng Samaria ay hahakutin ng hari ng Asiria.”

⁵ Muling nangusap sa akin si Yawe:

⁶ “Dahil tinanggihan ng bayang ito ang mga tubig ng Siloe

na marahang dumadaloy,

at namamaluktot sila sa takot kay Rason

at sa anak ni Romelia,

⁷ paaakyat sa kanila ng Panginoon

ang mga tubig ng Ilog Eufrates –

malalim at malakas –

ang hari ng Asiria at ang kapangyarihan niyon.

Babaha sa lahat ng daluyan,

aapaw sa lahat ng pampang.

⁸ Daragsa ito sa Juda,

aapaw at babaha, abot hanggang leeg,

lalawak iyon hanggang sa iyong mga hangganan,

O Emmanuel!

⁹ Alamin ito, mga bansa,

making kayo, mga lupain sa malayo,

humanda sa laban at manghina ang loob.

¹⁰ Magbalak ngunit kayo'y mabibigo,

manindigan ngunit di kayo makatatayo,

pagkat *sumasaamin ang Diyos!*

Si Yawe ang Diyos na nagtatago

• ¹¹ Nagsalita sa akin si Yawe noong hawakan niya ako; binalaan akong huwag lumakad sa lahat ng bayang ito:

¹² “Huwag padala sa bali-balita ng bayang ito:

• **8.1** Nagtuturo ang mga propeta sa pamamagitan ng mga salita at sa kanila ring mga gawa. Dito, ang kakaibang pangalang ibinibigay ni Isaias sa kanyang anak ay nagsilbing babala sa lahat ng tao. Ang pangalang ito, pati na ang Emmanuel sa kabanatang ito ay bumubuo ng isang pares at nagiging magkatuwang sa pagtukoy sa pananakop ng Asiria na si Ahaz ang dahilan at sa darating na pagpapalaya.

Ang mga tubig ng Siloe (8:6) ang tanging pinagkukunan ng tubig sa Jerusalem; nasa isang mataas na lugar ito. Ito ang simbolo ng lihim na pangangalaga ni Yawe na nasa piling ng kanyang bayan at siyang dapat

panaligan ng lahat. Ngunit magiging parang ilog namang may nagngangalit na bahang aanod sa lahat ang hari ng Asiria na hiningan ng tulong ni Ahaz. Lilipulin niya ang mga kaaway ng Juda pero iwan din niyang wasak ang Juda. Narito rin ang propesiya tungkol sa sasapitin ng mga makabagong bansa na naniniwalang malulutas ang kanilang mga problemang panloob sa pamamagitan ng pakikiangkas sa mas malakas na bansa.

• **11.** *Noong hawakan niya ako...* Tinutukoy rito ni Isaias ang isa sa mga mahahalagang pakikipagtagpo

Ang lahat ay laban sa atin!
Huwag kang matakot ni masindak
sa kanilang kinatatakutan.

¹³Tanging si Yawe ng mga Hukbo lamang

ang dapat ninyong kilalaning Banal,
ang tanging dapat ninyong katakutan,
ang tanging dapat ninyong ipagpita-
gan.

¹⁴Siya'y magiging santuwaryo;
ngunit bato ring katitisan,
ang batong sanhi ng pagkadapa
para sa dalawang kaharian ng Israel.
Siya'y magiging bitag at lambat
para sa mga taga-Jerusalem.

¹⁵Marami sa kanila'ng matitidod,
maraming mabubuwal at mababasag,
maraming mabitag at mabibihag."

¹⁶Idinagdag ni Yawe: "Ilagay mo sa
sobre ang katibayang ito at sarhan ito sa
piling ng aking mga disipulo."

¹⁷Kaya nga, maghihintay ako kay
Yawe, na itinatago ang kanyang mukha sa
bayan ni Jacob. Sa kanya ako sasandig.

¹⁸Narito ako at ang mga anak na ibinigay

ni Yawe sa akin. Kami'y mga tanda ng
hinaharap sa Israel buhat kay Yawe ng
mga Hukbo na nakatira sa Bundok Sion.

• ¹⁹Kapag sinabi sa inyo ng mga tao na
konsultahin ang mga midyum at espiritistang
nagbububulong, dapat mong sabihin sa kanila:
"Bawat bayan nga ay dapat sumangguni sa
kanyang Diyos. Ngunit sasangguni ka ba sa
mga patay para sa kapakanan ng mga buhay?"

²⁰Balikan mo ang Aral at Pahayag ng Diyos.
Walang manghuhulang makapagpapatahimik
sa salitang ito. Kawawa ang ayaw tumanggap
nito!

²¹Sa hirap at kalam ng sikmura,
sila'y magpapagala-gala.
Dala ng gutom, sila'y mapopoot
at susumpain ang hari nila't Diyos.

Sila'y titingala sa langit,

²²at titingin sa lupa.

Masdan: pighati, dilim at nakakatakot na gabi,
at sila'y mapapalaot sa dilim.

²³Hindi ba't karimlan saan man may pang-
aapi?

Nitong una'y halos lipulin ni Yawe ang lupain
ng Zabulon at Neftali, ngunit pagkatapos nito'y
binigyang-luwalhati niya ang daang patungo sa
dagat, at ang Galilea ng mga pagano sa kabilang
ibayo ng Jordan.

sa Diyos, noong siya'y hirangang propeta at isailalim sa
kapangyarihan ng kanyang Espiritu.

Huwag kang magsalita ng paghihimagsik! Ang
unang bagay na ginawa ng Diyos ay palayain si Isaias
sa kakitirang-isip ng mga karaniwang tao na sa pana-
hon ng paghihirap ay napatatangay sa kanilang takot
sa halip na maghanap ng mga bagong daan. Hindi na
siya mapipigil mula noon kahit na ng kasawiampalad
ng kanyang bayan; sa halip ay hihintayin niya ang
bagong tao na inihahanda ng Diyos.

Kami'y mga tanda sa Israel. Natapos na ni Isaias
ang kanyang mga gawain at pangangaral. Hindi siya
pinakinggan ng mga tao. Wala na siyang magagawa
ngayon kundi tahimik na hintayin ang mangyayari.
Ang dalawa niyang anak na binigyan niya ng mga
simbolikong pangalan, sina *Magmadali-ng-Pagsam-
sam-Malapit-nang-Umapaw* (8: 1) at *Magbabalikang-
Nalabi* (7:3) ay pagpagunita ng kanyang mga pahayag
sa lahat. Nauukol sa nalalapit na hinaharap ang una sa
mga pangalang ito; ang ikalawa nama'y sa wakas ng
krisis (tingnan 10:20).

*Tanging si Yawe ng mga Hukbo ang Banal, ang
tanging dapat ninyong katakutan.* Isang pribilehiyo
para sa Jerusalem ang makapiling nila ang Diyos. Sa

halip na matakot sa mga panganib na dumarating sa
tao, sa Diyos dapat tumingin ang mga Judio at sumu-
nod.

Sa piling nila, ang Diyos ang pinakabato na nakausli
lamang nang bahagya sa lupa ngunit kinatitisan ng
di-nakakikita rito. Si Jesus ay ma-giging isang
kinatitisan ng bato (Mt 21:44).

*Kay Yawe na itinatago ang kanyang mukha sa
bayan ni Jacob.* May mga makataong dahilan ang mga
taga-Jerusalem para di sumunod sa utos ni Yawe na
ipinahahayag ni Isaias. At sa mismong pagkakataong
ito, wala namang ginagawang milagro ang Diyos para
kumbinsihin sila. Hindi siya laging gumagawa ng mga
himala; sa halip ay "nagtatago siya" para maging mas
dalisa ang ating pananampalataya sa kanyang salita.
Ipinahahayag ng mga Judio si Yawe bilang Diyos
"nila," ng kanilang bansa. Ngunit inaari naman niyang
kanya ang mga sumusunod sa kanyang salita at na-
niniwala sa kanya.

• 19. Isa lang ang nalalabing magagawa ng Israel
na ayaw makinig sa salita ng Diyos na buhay: ang
sumangguni sa mga patay sa pamamagitan ng mga
espiritista at mga midyum: pinagtatawanan sila ni
Isaias (8:19-20).

Isang bata ang ipinanganak

9

¹ Ang bayang nagsisilakad sa karimlan
ay nakakita ng malaking liwanag,
liwanag na nagliwayway
sa mga nasa lupain ng anino ng kamatayan.

² Pinalawak mo ang bansa,
dinagdagan ang kanilang ligaya.
Nagagalak sila sa harap mo,
tulad ng pagkagalak kung tag-ani,
o kung naghahati-hati sa nasamsam.

³ Tulad nang malupig ang Madian,
binali mo ang pamatok nilang pasan,
ang balagwit sa kanilang balikat,
ang latigo ng kanilang kapatias.

⁴ Bawat botang yumayabag sa digmaan,
bawat unipormeng namantsahan ng dugo
ay itatapon sa siga,
at lalamunin ng apoy.

⁵ Sapagkat isang sanggol ang sa ati'y isinilang,
anak na lalaking kaloob sa atin.
Sagisag ng kapangyariha'y nasa kanyang balikat,
at inihayag ang kanyang pangalan:
"Kahanga-hangang Tagapayo, Makadiyos na Mandirigma,
Amang Walang-hanggan, Prinsipe ng Kapayapaan."

⁶ Mag-iibayo ang kanyang kapangyarihan
at kapayapaa'y walang katapusan.
Maghahari siya sa trono ni David
at sa buo niyang kaharian.
Itatayo iyon at patataglin
sa katarungan at pagkamuwid
mula ngayon at magpakailanman.

Oo, gagawin ito ng selosong pag-ibig ni Yawe ng mga Hukbo.

• **9.1** Maaaring binigkas ang tulang ito noong 732, nang wasakin ng hari ng Asiria ang Israel, ang kapatid at kaaway na bayan. Ayon sa kaugalian ng mga Asirio, binihag nila ang isang bahagi ng mga mamamayan at dinala sa kabilang dulo ng kanilang imperyo. Ang mga ito ang mga taga-Zabulon at Neftali (tingnan ang naunang talata) na makalipas ang mga dantaon ay magiging Galilea. Pinapangalat sa piling ng mga pagano, galing sa Banal na Kasaysayan para pumasok sa *kadiliman*.

Ang paglayang ipinapangako sa kanila ay inilalarawan bilang isang lumulupig na tagumpay ni Yawe na magpapasimula ng paghahari ng kapayapaan kaugnay ng Emmanuel, ang bagong panganak na sanggol.

Ang bayang lumalakad sa dilim... Nakikita ng

Ebanghelyo (Mt 4:16) sa bayang ito ang maraming taong pinangangaralan ni Jesus.

– Bayang pinaghaharian ng lahat ng uri ng pang-aapi.

– Bayang naghahanap ng liwanag ngunit walang pag-asa.

Isang sanggol ang sa ati'y isinilang... Sa paglaki niya, hindi mawawala sa kanya ang mga katangian ng bata, pero mawawasak niya ang kapalaluan ng mga bansa.

Tiyak na ito ang batang pinangalanang Emmanuel sa 7:15. Muling isinasagisag dito kung ano ang gagawin ng Diyos sa pamamagitan niya. Mahahayag ang Diyos bilang "Kahanga-hangang Tagapayo" na

Banta laban sa Israel

⁷May salitang ipinadala ang Panginoon laban sa Jacob,

bumagsak ito sa Israel.

⁸Nakita iyon ng mga taga-Efraim at Samaria, at sa kapalalua't katigasan ng puso'y sinabi nila:

⁹"Gumuho ang mga pader na bato, ngunit magtatayo kami ng panibago na yari sa tisa.

Pinutol ang mga karaniwang puno, ngunit magtanim kami ng narra.

¹⁰Kaya ibinunsod ni Yawe laban sa kanila ang mga kaaway,

at inudyukan ang kanilang mga kalaban:

¹¹mga Arameo buhat sa silangan, mga Pilisteo buhat sa kanluran, at ang Israel ay kanilang sinagpang.

Sa kabila ng lahat ng ito, hindi pa rin humuhupa ang kanyang galit, nakaamba pa rin ang kanyang kamay.

¹²Ngunit hindi nagbalik ang bayan sa humampas sa kanila, hindi nila hinanap si Yawe ng mga Hukbo.

¹³Kaya nga sa loob ng isang araw lamang, puputulan ni Yawe ang Israel ng ulo at buntot, dahon at tangkay. ¹⁴Ang mga matatanda at mga tagapayo ang ulo; ang buntot ay ang mga propeta ng kasinungalingan.

Ang mga gumagawa ng batas ng kasamaan**10**

¹Kawawa ang mga gumagawa ng mga batas ng kasamaan, at ang mga nagpapalabas ng mga batas ng paniniil.

²Kawawa ang mga nang-aagaw sa mga pobre ng kanilang karapatan, at nagkakait ng katarungan sa mga nangangailangan!

Ang balo'y kanilang ninanakawan,
ang mga ulila'y pinagsasamantalahan.

ang ibig sabihi'y siyang ang "payo" o mga plano ay kahanga-hanga sa karunungan. Diyos "Ama" gaya niya kay David, "Malakas na Diyos" gaya niya kay Jacob. Ang "Prinsipe ng Kapayapaan," na Diyos pa rin pero magiging ganito sa pagbibigay ng tagumpay sa kanyang hari, sa kanyang "mesiyas," tulad ng ginawa niya para kay David.

Gaya rin sa kaso ng Emmanuel, Diyos-sa-ating-piling, ang mga tawag na ito na waring iniuukol sa Diyos sa umpisa, ay maiuukol din sa hari ng darating na panahon na siyang magiging "kanyang" hari, na karaniwan nating binabanggit kasabay ng salitang Mesiyas. Anu't anuman, ipinahahayag nito sa propetikong paraan kung ano ang talagang mangyayari, na

¹⁵Ang bayang ito ay iniligaw ng mga nama-matnubay sa kanila, at nangaligaw ang mga pinapatnubayan.

¹⁶Kaya hindi paliligtasin ng Panginoon ang kanilang kabataang lalaki ni kahahabagan ang kanilang mga ulila at mga biyuda. Lahat ay nagpakasama-sama at nagumon sa kasamaan, lahat ay nagsasalita ng masama.

Sa kabila ng lahat ng ito, hindi pa rin humuhupa ang kanyang galit, nakaamba pa rin ang kanyang kamay.

¹⁷Pagkat ang masama'y apoy na naglagablab, at sumunog sa tinik at dawag; nagliyab at sinilaban ang sukal ng kagubatan,

at lahat ay naglahong tulad ng usok.

¹⁸Sa galit ni Yawe ng mga Hukbo ang lupa ay natutupok, baya'y nasisilab na parang gatong sa apoy. Kahit na kapatid ay di pinatawad:

^{19b}nanagpang sa kanan, ngunit gutom pa rin sila;

lumamon sa kaliwa, ngunit di pa rin nabusog.

Sila-sila na ang nagkakainan.

^{19a}Nilalamon ng Manases ang Efraim, at ng Efraim ang Manases.

Magkasama nilang sinalakay ang Juda.

Sa kabila ng lahat ng ito, hindi pa rin humuhupa ang kanyang galit, nakaamba pa rin ang kanyang kamay.

para sa atin ay mananatiling isang malaking hiwaga. Ang Diyos mismo ang darating sa katauhan ni Jesus.

HINDI TAYO NAWAWALAN NG PAG-ASA

Maraming halimbawa sa Biblia tungkol sa pangakong ito ng Diyos na parang kaagad na magkakatotoo:

– Ipinangako kay Abraham ang isang anak at isinilang si Isaac; pero si Kristo ang tunay na supling. Ipinangako sa kanya ang isang lupain para sa kanyang mga anak, at mapapasakanila nga ang lupain ng Kanaan pero ang kaharian ng Diyos ang tunay na lupa.

– Pinangakuan si David ng isang tagapagmana at

³Ano ang inyong gagawin sa araw ng kaparusahan,
kapag dumating na ang kapahamakan?
Kanino kayo hihingi ng tulong,
kanino mapupunta ang inyong yaman?

⁴Wala kayong magagawa kundi mamaluktot,
kasama ng mga bihag at itinapon,
o mabuwal kasama ng mga yumao.
Sa kabila ng lahat ng ito
hindi pa rin humuhupa ang kanyang galit,
nakaamba pa rin ang kanyang kamay.

Kawawang Asiria

• ⁵Kawawang Asiria, pamalo ng aking galit,
panghampas ng aking poot!
⁶Ipinadala ko siya laban sa isang bansang
tampalasan,
sa isang bayang aking kinapopootan,
upang mang-agaw roo't manamsam,
upang tila putik na iyo'y tapakan.
⁷Subalit hindi niya iyon naisip,
kundi magwasak ang tanging inisip,
at mga bansa ay durugin.
⁸Sapagkat sinasabi niya:
"Di ba't mga hari ang mga punong-kawal ko?
⁹Di ba't si Kalno'y naging tulad ni Karkemis,
si Hamat ni Arpad,
si Samaria ni Damasco?"
¹⁰Kung paanong nilupig ko ang mga kaha-
rian ng mga diyus-diyusan, mga kahariang may
mga rebultong higit kaysa nasa Samaria at
Jerusalem, ¹¹hindi ko ba kayang gawin sa Je-
rusalem at sa kanyang mga sagradong rebulto
ang ginawa ko sa Samaria at sa kanyang mga
diyus-diyusan?
¹²Kapag natapos na ng Panginoon ang lahat
niyang gawain sa Bundok Sion at sa Jerusalem,
parurusahan niya ang pagyayabang at pagma-
malaki ng hari ng Asiria dahil sa kapalaluan niya
(na akala mo'y kung sino). ¹³Sapagkat sinasabi
nito:
"Nagawa ko ito sa sarili kong lakas
at sa sarili kong talino
pagkat magaling ako.

isang walang hanggang kaharian; pero hindi si
Solomon ang walang hanggang hari, kundi si Kristo.
Ang tulang nagsisimula rito at nagtatapos sa 10:4 ay
mas nauna pang sinulat kaysa katatapos lamang nating
ipaliwanag. Ukol ito sa bayang Israel na pinapanghina
na ng kanilang mga pagkagapi pero patuloy pa ring di-
nababahala at malayo sa Diyos.

Ang kawalan ng katarungang panlipunan ang tinu-
tuligsa at hinahatulan ng propeta sa ngalan ng Diyos.

Pinaurong ko ang hangganan ng mga bayan,
inangkin ko ang kanilang mga kayamanan,
ibinagsak ko ang mga hari mula sa kanilang
luklukan.

¹⁴Gaya ng pag-abot ng kamay sa pugad,
gayon ko inabot ang yaman ng mga bayan.
Gaya ng pagkuha sa naiwang mga itlog,
gayon ko inangkin ang buong lupain.
Hindi nila nakuhang pumagaspas,
ni magbuka ng tuka at sumiyap."

¹⁵Higit bang magpapahalaga sa sarili ang
palakol

kaysa namamalakol?
Higit bang magmamapuri ang lagari
kaysa naglalagari?

Pag nagkagayo'y parang ang baston
ang nagpapakilos sa may hawak niyon,
at parang ang nagpapatayo ay ang tungkod
sa naghahawak na di yari sa kahoy.

¹⁶Kaya papapayatin ng Panginoong Yawe ng
mga Hukbo

ang mga matatabang mandirigma ng hari.
Sa ilalim ng kanyang karangyaan,
sisindiha niya ang siga.

¹⁷Mag-aapoy ang liwanag ng Israel
at magliliyab ang kanyang Banal,
upang tupukin ang kanyang dawag at tinik
nang minsanan sa isang araw.

¹⁸Ang kanyang mayamang gubat at ma-
tabang lupa
ay ganap na wawasakin ni Yawe,

Sa 10:2, *ang mga biyuda, ulila at dukha* na ibig
sabihi'y ang mga walang-laban, ang mga klase ng
taong laging ipinapapansin sa atin ng Biblia. At bina-
banggit din naman ang mga dayuhan sa iba pang
bahagi ng teksto.

• **10.5** Ukol sa mga Asirio ang tulang ito nang
sila'y isang panganib sa operasyong militar, sa taong
701 (tingnan ang paliwanag sa kabanata 31).

tulad ng panghihina ng taong nilalagnat.

¹⁹Lubhang mangangaunti ang mga punong nangalabi sa kanyang mga gubat; kayat mabilang at maililista kahit ng isang bata.

May nalabing magbabalik

• ²⁰Sa araw na iyon, ang nalabi ng Israel at ang mga natirang buhay sa bayan ni Jacob ay hindi na sasandig sa gumulpi sa kanila; kundi kay Yawe, ang Banal ng Israel.

²¹“*May Nalabing Magbabalik*” – ang nalabi ni Jacob – magbabalik sa malakas na Diyos.

²²Sapagkat maging tulad man ng buhangin sa dagat ang iyong bayan, O Israel, ang nalabi lang ang babalik. Naitakda na ang pagkawasak, sa pagbaha ng katarungan.

²³Sapagkat ang pagwasak na naitakda na ang gagawin ni Yaweng Panginoon sa lupang ito. ²⁴Ito ang sabi ng Panginoong Yawe ng mga Hukbo:

“O bayan kong nasa Sion,
huwag matakot sa mga taga-Asiria
na sa inyo’y pumapalo

at nagtataas ng mga tungkod
tulad ng mga taga-Ehipto,

²⁵pagkat galit ko’y malapit nang lumipas,
at sa kanila ililipat

upang kanilang pagkawasak
ang aking pagbalingan.”

²⁶Sila’y hahagupitin ni Yawe ng mga Hukbo tulad ng ginawa niya sa Madian sa bato ng Oreb.

Itataas niya sa dagat ang kanyang tungkod tulad ng ginawa niya sa Ehipto.

²⁷Sa araw na iyon, maaalis sa balikat mo ang pasanang kanilang iniatang, wawasakin ang pamatok nila sa leeg mo. Mula sa Rimon ²⁸nagpunta siya sa Ayot, nagdaan sa Migron, at iniwan sa Mikmas ang kanyang dala-dalahan.

²⁹Nakatawid na sila sa bangin, at sa Geba nagpalipas ng gabi.

Nanginginig sa takot ang Rama; tumakas ang Gibeon ni Saul.

³⁰Sumigaw ka, Galim na Dalaga; makinig ka, Lais, sumagot ka, Anatot.

³¹Ang mga taga-Madmena ay nagsisitakas, ang mga taga-Gabim ay nagsisilikas.

³²Sa araw na ito’y titigil siya sa Nob, nakaamba ang kamao sa bundok ng Dalagang si Sion, ang burol ng Jerusalem.

³³Masdan kung paanong hinihiklat ng Panginoong Yawe ng mga Hukbo ang mga sanga ng mga puno.

³⁴Ibinabagsak niya ang matatayog.

Pinapalacol niya ang kakahuyan, ang Lebanon at mga sedro nito’y mabubuwal.

Ang Prinsipe ng Kapayapaan

11

• ¹Uusbong ang isang supling sa tuod ni Jese, at mamumunga ang isang sanga mula sa kanyang mga ugat –

²mananatili sa kanya ang Espiritu ni Yawe,

espiritu ng karunungan at pang-unawa,

espiritu ng pagpapayo at lakas,

espiritu ng pagkakilala

at pitagan kay Yawe.

• 20. Nabanggit na sa 8:3 ang anak na lalaki ni Isaias na matalinhagang tinawag na “Mabilis-Manamsam-Nalalapat-ang-Pananamsam.”

Ipinapaliwanag dito ang pangalan ng isa pa niyang anak na binanggit sa 7:3: “Magbabalik-ang-Nalabi.” Malimit nating matatagpuan sa Biblia na ang Nalabi sa Israel ang tinutukoy ng *Nalabi*, na ibig sabih’y ang munting grupong matitira matapos parusahan ng Diyos ang Israel sa kanilang kataksilan (tingnan Am 5:15).

Mula nang kausapin ng Diyos si Elias tungkol sa “pitong libo sa Israel” (1 H 19:18), wala nang tigil ang mga propeta sa pagpapaalaala na hindi mabubura ng

mga pagkakasala ng Israel ang plano ng Diyos. May malalabi matapos mawasak ang Israel, at “magbabalik sila.” May dobleng kahulugan ang salitang ito:

– magbabalik sila mula sa mga bansang kinatapanan nila.

– magbabalik-loob sila sa kanilang Diyos: magbabalik sila kay Yawe sa kanilang puso.

• **11.1** Alam ng mga nakabasa ng Bagong Tipan na isang Mesiyas ang inaasahan ng mga Judio sa kapanahunan ni Jesus. Ngunit hindi laging ganito ang kanilang inaasahan. Mula kay Abraham hanggang kay David, ang isang lupang ipinangako ng Diyos ang

- ³ Hahatol siya di ayon sa panlabas na anyo,
magpapasya di ayon sa mga sabi-sabi.
- ⁴ Sa katarunga'y huhukuman niya ang mga dukha,
sa pagkamatuwid ay magpapasya para sa mga aba.
Salita niya'y pamalo sa maniniil,
hininga niya'y pamatay sa masasama.
- ⁵ Katarungan ang kanyang sinturon sa baywang,
katotohanan ang pamigkis sa balakang.
- ⁶ Magkasamang mabubuhay ang tupa at ang asong-gubat,
mahihigang katabi ng batang kambing ang leopardo.
Manginginain ang guya, katabi ng batang leon,
at isang munting bata ang aakay sa mga iyon.
- ⁷ Ang baka at ang oso ay magkasamang manginginain,
at ang mga anak nila'y magkatabing mahihiga.
Kakain ng dayami ang leon na tulad ng baka,
- ⁸ maglalaro ang pasusuhing sanggol sa lungga ng mga kobra,
at isusuot ng munting bata ang kanyang kamay
sa pugad ng mga ahas.
- ⁹ Sa aking banal na bundok,
walang mamiminsala't mananakit sa kanyang kapwa
pagkat kung paanong ang dagat ay puno ng tubig,
ang lupa nama'y mapupuno ng kaalaman kay Yawe.

inaasahan ng mga Israelita at sinakop nila iyon. Pagkaraan ni David, inisip naman nila na wala nang hihigit pa sa kanya. At sa sumunod na dalawa at kalahating dantaon, ang tanging inaasahan nila ay maging katulad sana ni David ang mga hari sa kasalukuyan at sa darating na panahon. Hindi naintindihan ang pangakong binitiwang ng Diyos kay David tungkol sa kanyang mga inapo (2 S 7:14) bilang pagpapahayag ng darating na Mesiyas.

Si Isaias ang unang nagpapahayag tungkol sa Mesiyas, na isang haring gaya ni David pero mas higit sa kanya. Inilalarawan siya rito bilang isang supling na umuusbong mula sa ugat pagkaraang maputol ang punungkahoy. Kaya ipinapaliwanag niya na maglalaho ang mga hari sa kasalukuyan, na makasalanan at kaunti ang pananampalataya. Higit pa sa isang supling ni David ang Emmanuel sapagkat siya'y magiging isang bagong David (tinatawag siyang *anak ni Jese* gaya ni David).

Mananahan sa kanya ang Espiritu ni Yawe gaya ng sa mga propeta, at higit pa sa kanila. Kinasihan ang mga propeta ng isang mahiwagang lakas na tinatawag na "Espiritu ng Diyos," ngunit hindi lagi. Ngunit laging sasakanya ang Espiritu:

- Espiritu ng karunungan at katalinuhan, gaya kay Solomon.
- Espiritu ng katarungan at lakas, gaya kay David.
- Espiritu ng kaalaman at pitagan kay Yawe, gaya kay Moises at sa mga Patriyarka.

Sa katarunga'y huhukuman niya ang mga dukha ang una at laging gawain ng mga hari. Ang Haring Mesiyas ang magiging kinatawan ng Diyos, isinasaalang-alang ang mga dukha, at para sa gawaing ito'y dapat niyang tanggapin ang Espiritu o Hininga ng Diyos. Kaya hindi natin dapat pagpantayin ang pagpapalayang materyal sa pagpapalayang espirituwal, na para bang kailangang ipaubaya ng mga mananampalataya sa iba ang pagtatayo ng isang mas makatarungang daigdig. Hinding-hindi maihihiwalay sa pagtuturo sa bayan ang gawang pagliligtas ng Diyos sa mga tao: hinihingi nito sa atin ang *pagsawata sa mga maniniil at ang pamamahala nang may takot kay Yawe*.

Maling isipin na kay Kristo, tapos na ang paghangad ng katarungan. Ang pag-ibig at pagpapatawad na ipinahayag ni Jesus ay magliligtas sa sang-katauhan sa pamamagitan ng katotohanan, katarungan at pagkaing pinagsasaluhan. Pag kinaligtaan natin ang mga kinakailangang ito, guni-guni lamang ang ating "espiritwal" at mangmang na pag-ibig.

Ang pagpapanibago ng bayan ng Diyos ay mahahayag sa kalikasan: *kakain ng damo ang leon*. Masasabi natin ito sa makabagong pananalita: salamat sa teknolohiya at mas mahusay na pagtutulungan ng mga bayan, nagagamit na ngayon para sa kapakanan ng tao ang mga marahas na puwersa ng kalikasan.

Mula kay Isaias, pagmamasdan ng mga propeta ang Mesiyas, o ang darating na Haring pinahiran ng Diyos

Uuwi ang mga ipinatapon

• ¹⁰ Sa araw na iyon, ang Ugat ni Jese ay itataas bilang isang tanda sa mga bansa. Daring ang mga bayan sa paghahanap sa kanya, at matatanyag ang kanyang tahanan.

¹¹ Sa araw ding iyon, muling iunat ni Yawe ang kanyang kamay upang bawiin ang nalabi ng kanyang bayan mula sa Asiria, Ehipto, Patros at Etiopia, Elam, Senaar, Hamat at malalayong dalampasigan.

¹² Maglalagay siya ng isang tanda para sa mga bansa, at titipunin ang mga bihag na Israelita, ang nagsipangalat na mga taga-Juda mula sa apat na sulok ng daigdig.

¹³ At isasaisantabi ni Efraim ang kanyang inggit, at maglalaho ang mga kaaway ng Juda.

Hindi na kaiinggitan ng Efraim ang Juda ni kapopootan ng Juda ang Efraim.

¹⁴ Sa halip, sabay nilang susunggaban ang mga balikat ng mga Pilisteo sa kanluran, at magkasamang sasamsamin ang mga ari-arian ng mga taga-silangan. Sasalakayin nila ang Edom at Moab, at sasakupin ang mga Amonita.

¹⁵ Tutuyuin ni Yawe ang dagat ng Ehipto. Iunat ang kamay laban sa Eufrates, at sa mainit niyang hininga ay hahatiin iyon sa pitong ilog na sa kababawan ay matatawid nang may sapin sa paa.

¹⁶ Sa gayo'y magkakaroon ng daan ang mga nalabi sa kanyang bayan na magsisiwi buhat sa Asiria, gaya noong ang Israel ay lumabas sa Ehipto.

Awit ng mga tinubos**12**

¹ Sa araw na iyon ay sasabihin mo:
“Pinupuri kita, O Yawe, dahil kahit na nagalit ka sa akin,
ngayo'y nagbago ka na at inaliw mo ako.

² Ang Diyos nga ang aking Kaligtasan.
Nakasisiguro ako sa kanya, di ako natatakot
dahil si Yaweng Diyos ang aking lakas at awit.
Siya ang aking Kaligtasan.”

³ Sasalok ka ng tubig nang buong galak mula sa bukal ng kaligtasan.

⁴ Sa araw na iyon ay sasabihin mo:
“Purihin si Yawe, tumawag sa kanyang Pangalan,
ipaalam sa mga bansa ang kanyang ginawa,
at ihayag ang kanyang Pangalang dakila.

⁵ Awitan si Yawe
dahil gumawa siya ng mga kahanga-hangang bagay –
tanyag sa buong daigdig.

⁶ Sumigaw at umawit sa galak, O Sion,
sapagkat dakila sa iyong piling ang Banal ng Israel!”

bilang tao ng Espiritu. Tingnan ang ikalawang bahagi ng Isaias 42:1 at ang paliwanag sa tekstong ipinahayag ni Jesus sa Nazaret (Lc 4:18). Sa Iglesya, kapag ipinagkakaloob ang Espiritu ng Diyos sa mga manampalataya sa pamamagitan ng sakramento ng kumpil, inaalaala ng Iglesya ang Espiritu ng karunungan, ng katalinuhan, ng lakas, atbp.

• 10. Mas huling sinulat ang tula sa 11:10-16, sa

panahon ng pagkatapon. Inilagay ito rito bilang pagpapalawak sa propesiya tungkol sa “usbong ni Jese.”

Pansinin sa mga bersikulo 10 at 12 ang tema ng “nakalitan na tanda para sa mga bansa,” na nataagpuan sa naiibang anyo sa Lc 2:32.

Narito ang isang awit ng pasasalamat. Tungkol sa *mga bukal ng kaligtasan*, tingnan ang Is 55:1 at ang tungkol sa Samaritana sa Jn 4:1.

Propesiya laban sa Babilonia

13 • ¹Propesiya tungkol sa Babilonia, na nakita ni Isaias na anak ni Amos:

²Maglagay ng bandilang-hudyat sa panot na bundok,

sila'y tawagin, senyasang pumasok sa Pintuan ng mga Maharlika.

³Ako ang tumawag sa aking mga kawal na nagbubunyi sa aking tagumpay upang galit ko'y kanilang isakatuparan.

⁴Pakinggan ang dagundong sa mga bundok, tulad ng sa isang malaking pulutong!

Pakinggan ang ingay ng mga kaharian, nagtitipon ang mga bansa!

Iniinspeksyon ni Yawe ang hukbo para sa digmaan.

⁵Buhat sa malalayong lupain, mula sa dulo ng daigdig:

narito na sila – si Yawe

at ang mga sandata ng kanyang poot – upang wasakin ang sangkalupaan.

⁶Manangis! Malapit na ang araw ni Yawe, dumarating na bilang pagwawasak mula sa Makapangyarihan sa lahat.

⁷Bawat bisig ay manghihina, bawat puso'y manlulupaypay.

⁸Bawat isa'y paghaharian ng takot at pighati,

maghihirap at mamimilipit

tulad ng babaeng nanganganak.

Magkakatinginan silang natitigilan,

mga mukha nila'y mamumulang tulad ng baga.

⁹Masdan, narito na ang araw ni Yawe:

malupit at nag-aapoy sa galit

upang wasakin ang daigdig

at wakasan ang lahat ng makasalanan.

¹⁰Mga bituin ng langit at mga konstelasyo'y di na magniningning,

madilim na sisikat ang araw

at ang buwan ay di na magliliwanag.

¹¹Parurusahan ko ang mundo sa kasamaan nito,

ang mga masama sa kanilang kasalanan.

Wawakasan ko ang pagmamalaki ng mayayabang,

at ibabagsak ang pagmamataas ng maniniil.

¹²Pangangauntiin ko ang mga tao,

mas madalang pa kaysa ginto,

mas bihira pang makita kaysa ginto ng Ofir.

¹³Pangangatalin ko ang mga langit at payayanigin ang pundasyon ng lupa sa poot ni Yawe ng mga Hukbo kapag nag-apoy ang kanyang galit.

¹⁴Tulad ng tinutugis na usa

o ng tupang walang pastol,

bawat tao'y babalik sa sariling bayan,

bawat isa'y lilikas sa sariling lupa.

¹⁵Sinumang mabihag ay sasaksakin,

sinumang mahuli ay papatayin.

¹⁶Sa harap nila'y pagluluray-lurayin ang kanilang mga sanggol,

pagnanakawan ang kanilang tahanan,

gagahasain ang kanilang maybahay.

¹⁷Masdan, ipalulusob ko sila sa mga Medo, na walang hilig sa pilak at ginto.

¹⁸Papanain nila ang mga lalaking kabataan, mga anak ay di kaaawaan.

¹⁹Ang Babiloniang perlas ng mga kaharian, dangal at hiyas ng mga Kaldeo,

ay wawasakin ng Diyos tulad sa Sodom at Gomorra.

²⁰Wala nang mananahan pa roon magpakailanman,

ni Arabo ay di magtatayo ng tolda

ni walang magpapastol ng kawan doon.

²¹Doon mag-aabang ang mga alamid,

mga kuwago ang doo'y mamamahay;

doo'y titira ang mga ostrits

at magsasayawan ang mga barakong kambing.

²²Sa kanyang mga kastilyo'y mga asonggubat ang aalulong,

sa kanyang magagandang palasyo'y mga tsakal.

Nalalapit na ang kanyang oras,

bilang na ang kanyang mga araw.

14 ¹Kahahabagan nga ng Panginoon si Jacob, muling pipiliin ang Israel at patitirahin sa kanilang sariling lupa. Sasama sa kanila ang mga dayuhan at mapapabilang sa angkan ni Jacob. ²Kukunin sila ng mga bansa at ibabalik sa sariling lugar. At ang sambahayan ng Israel ang magmamay-ari sa mga bansa bilang mga alipin sa lupain ni Yawe. Magiging bihag nila ang bumihag sa kanila, at paghaharian nila ang lumupig sa kanila.

• **13.1** Nasa mga kabanata 13 hanggang 33 ang isang serye ng mga propesiya laban sa mga karatig-bayan. Tinatawag ng Biblia ang mga ito na *mga bansa*, at mga pagano sila dahil wala sa kanilang nakakakilala

sa iisang tunay na Diyos. Kaya tuwing mababasa natin ang “mga bansa” sa Biblia, maaari natin itong isalin bilang “mga pagano” o “mga dayuhan”.

Paano ka bumagsak, O maningning na tala?

• ³Sa araw na wakasan ni Yawe ang iyong mga bagabag at paghihirap, ang

mabigat na trabahong kanilang ipinang-alipin sa iyo, ⁴bibigkasin mo ang panunuyang ito laban sa hari ng Babilonia:

Ah, wala na ang maniniil,
tapos na ang paghihirap.

⁵Binali ni Yawe ang pamalo ng mga masama,
ang setro ng manlulupig

⁶na sa galit ay ipinanakit sa mga bayan
sa walang tigil na paghampas,
at sa poot ay ipinamahala sa mga bansa
sa walang humpay na pag-uusig.

⁷Tahimik at payapa ang buong lupa, ang lahat ay umaawit.

⁸Kahit ang mga sipres ay nagdiriwang,
ang mga sedro ng Lebanon na nagsasabing:

“Mula nang ika’y bumagsak,
wala nang magtotrosong namumutol sa amin.”

⁹Sa ilalim ng lupa, bumabalikwas ang mga patay
upang salubungin ka sa iyong pagdating.

Ginigising ang mga anino upang bumati sa iyo – lahat silang namuno sa mundo,

pinatatayo mula sa tronong luklukan lahat silang naghari sa mga bayan.

¹⁰Lahat sila’y sasagot sa iyo: “Pinabagsak ka rin sa lupa,
katulad ka na rin namin ngayon.”

¹¹Lahat ng rangya mo’y hinakot na sa libingan,
kasama ng tunog ng iyong mga alpa.

Ang banig mo’y mga uod,
ang mga bulati ang iyong kumot.

¹²Paano ka nahulog sa langit,
O maningning na talang anak ng bukanliwayway!
Paano ka bumagsak sa lupa,
ikaw na nanlupig sa mga bansa!

¹³Sinabi mo sa iyong puso: “Aakyat ako sa langit.

Itataas ko ang aking luklukan,
lampas pa sa mga bituin ng Diyos.

Mauupo ako sa Bundok ng Pagtitipon, doon sa dulo ng hilaga.

¹⁴Paiitaas ako sa kabila pa ng mga alapaap,
at ako’y makakatulad ng Kataas-taasan!”

¹⁵Ngunit ang bagsak mo’y sa libingan, sa kailalim-ilaliman ng hukay.

¹⁶Tititigan ka ng lahat ng makakita sa iyo,
makikita ka nila at magtataka:

• **14.3** Aminin natin na ibang-iba ang diwa at panahon ng mga tulang tinitipon ng mga kabanatang ito. Ilan sa mga ito ay mula kay Isaias at hindi talaga “laban” sa mga karatig-bayan: mga babala ang mga ito

sa mga bayan ng Juda at Jerusalem, na manalig sa pagkalinga ni Yawe sa halip na makipagsabwatan laban sa Asiria.

Halimbawa, sa 14:28-32. Isang embahada ng mga

“Ito ba ang sa lupa’y yumanig,
ang sa mga kaharia’y nagpanginig,
¹⁷ at nagpaging-disyerto sa daigdig,
ang nagwasak sa mga siyudad at ayaw magpalaya ng mga bihag?”

¹⁸ Lahat ng hari ng mga bansa’y
maluwalhating nakahimlay sa sariling libingan.

¹⁹ Ngunit iniluwa ka ng iyong libingan,
tulad ng isang di-napapanahong pagsilang,
tulad ng isang bangkay na pinag-apak-apakan,
tinabunan ng ibang mga pinatay
at inilibing sa iisang hukay.

²⁰ Hindi ka nila makakasama sa libingan,
pagkat winasak mo ang lupang tinubuan
at pinaslang ang sarili mong bayan.
Hindi na babanggitin pa kailanman ang lahi ng mga tampalasan!

²¹ Patayin ang kanilang mga anak
dahil sa pagkakamali ng kanilang magulang;
kung hindi’y sila ang mag-aangkin sa lupa
at pupunuin ito ng kanilang mga lunsod.

²² “Titindig ako laban sa kanila,” sabi ni Yawe ng mga Hukbo. “Wala nang matitira sa Babilonia, ni pangalan, ni nalabi, ni supling at binhi,” sabi ni Yawe. ²³ “Gagawin ko itong latiang puno ng palaka. Wawalisin ko ito ng aking walis ng pagkawasak,” sabi ni Yawe ng mga Hukbo.

²⁴ Sumumpa si Yawe ng mga Hukbo:
“Ayon sa aking balak, gayon ang magaganap!

Ayon sa aking pasya, gayon ang matutupad!

²⁵ Lilipulin ko ang Asiria sa aking lupain;
tatapakan ko siya sa aking mga bundok.

Aalisin ko sa inyo ang kanyang pamatok,
at ang pabigat niya sa inyong balikat.”

²⁶ Ito ang plano para sa sangkalupaan. Ito ang kamay na nakaunat sa lahat ng bansa. ²⁷ Kapag nagplano si Yawe, sino ang makasisira nito? Nakaunat na ang kanyang kamay, at sino ang mag-uurong niyon?

Babala sa mga Pilisteo

²⁸ Noong taong mamatay si Haring Ajaz, dumating ang salitang ito:

²⁹ “Mga Pilisteo, huwag ikagalak ang pagkakabali ng ipinanghampas sa inyo. Sa halip na ahas ay ulupong ang lilitaw, at ang supling nito’y lumilipad na dragon.

³⁰ Mga baka ng dukha’y manginginain sa aking pastulan,

Pilisteo ang dumating sa Jerusalem pagkatapos ng ilang pagkabigo ng mga Asirio. Ang mensahe ni Isaias: makababangon ang Asiria, maliligtas ang Juda kung tatabi ito at magtitiwala kay Yawe.

Sa kabanata 16 din, winasak marahil ng mga Asirio ang Moab at humihingi ito ng saklolo sa Juda sapagkat ipinagtanggol ito noon ng mga hari ng Jerusalem at nagbuwis naman ito sa kanila ng mga lana at tupa. Ang sagot ni Isaias: *Hayaan silang manangis.*

Ang tula sa 13:1-22 ay isiningit sa aklat ni Isaias, mahabang panahon pagkatapos ng pagbagsak ng Babilonia na isinasalaysay niya. Gayundin ang 14:1-2 at 22-23. Pansinin natin sa 13:3 ang mga “kawal”, ibig sabihin’y mga makalangit na persona na tinatawag ding “mga anak ng Diyos” o “mga anghel.” Nang mga

huling siglo bago kay Kristo, inakalang sa pamamagitan ng mga ito pinamahalaan ng Diyos ang kasaysayan (Dn 4:14).

Tingnan ang 14:2: napakalayo pa rin nito sa Ebanghelyo at sa diwa ng pagmimisyon!

Binigkas ni Isaias ang tula sa 14:3-21 sa okasyon ng pagkamatay ng isang hari ng Asiria: dito, iniuukol ang mga salitang ito pagkaraan ng mahabang panahon sa pagkawasak ng Babilonia na siyang naging sagisag ng pagbagsak ng mga kaaway ng Diyos.

Mahalagang pansinin na ang mga imperyo ng Asiria, Babilonia at Ehipto na sumakop sa daigdig at kinatakutan ng mga Judio ay nangaglahong walang naiwang bakas.

at ang pulubi'y matiwasay na magpapa-hinga.

Ngunit ang ugat mo'y papatayin ko sa gutom, at ang nalabi sa iyo'y aking papaslangin.

³¹Manangis, mga pintuan, sumigaw, O lunsod, O Pilistea, manginig sa takot, pagkat may lumalabas na usok sa hilaga at walang sundalong humihiwalay sa pila!

³²Sa mga sugo ng bansa'y anong isasagot? Itinatag ni Yawe ang Sion, at ang mga dukha ng bayan niya'y doon manganganlong."

Tinatangisan ng puso ko ang Moab

15 ¹*Propesiya tungkol sa Moab:*
Wasak na ang Ar-Moab,

winasak sa magdamag;
wasak na ang Kir-Moab,
winasak sa magdamag.

²Ang Dalagang si Dimon ay umakyat sa mga altar sa burol upang doon manangis.

Tinataghuyan ng Moab ang Nebo at Medaba. Bawat isa'y nag-ahit ng buhok at balbas.

³Nakadamit ng sako ang mga tao sa lansangan,

bawat isa'y lumuluha, tumatangis sa mga bubungan at liwasan.

⁴Malakas ang iyak ng Eleale at Hesbon, dinig hanggang Yahas.

Kaya mga kawal man ng Moab ay umiiyak din ng malakas; ang kanilang puso'y nanlulupaypay.

⁵Tinatangisan ng puso ko ang Moab. Ang kanyang mga takas ay nakarating hanggang Soar at Eglat-Selisiya.

Umaakyat silang umiiyak sa gulod ng Luhit.

Sa daan patungong Horonaim, makabagbag-puso ang panangisan.

⁶Ang natutubigang bukirin ng Nimrin ay naging tiwangwang; nalanta ang mga tanim, wala na ang mga gulay.

⁷Itinawid nila sa Batis ng mga Tibig ang kanilang mga ari-arian at naimpok na kayamanan.

⁸Sa buong Moab ay dinig ang pagtangis, panaghoy ay abot hanggang Eglaim, iyaka'y nakarating hanggang Beer-Elim.

⁹Puno ng dugo ang tubig ng Dimon: ngunit mas malubha pa ang sasapitin ng Moab: para sa mga natirang buhay – ang leon, at para sa mga naiwan – ang kilabot.

16 ²Tulad ng mga ibong tumatakas, ng mga inakay na walang pugad

ang mga kababaihan ng Moab sa mga tawiran ng Ilog Arnon.

¹Nagpapadala sila ng mga tupa sa naghahari sa lupain, mula sa Sela patungo sa disyerto, hanggang sa bundok ng Dalagang si Sion.

³Magpayo, igawad ang katarungan; at sa tanghaling-tapat, lilim mo'y parang gabi.

Ang mga pinag-uusig ay itago, mga takas ay huwag ipagkanulo.

⁴Patuluyin mo ang mga takas ng Moab, ikanlong sila sa mga kaaway.

Kapag wala na ang manlulupig, at natapos na ang pagwawasak, at wala na ang nagsiyurak sa lupain,

⁵patatatagin ang isang trono sa kabutihang-loob,

at luluklok doon sa katapatan sa lilim ng kulandong ni David ang isang hukom na hangad ay kahatulan at mabilis na naggagawad ng katarungan.

⁶Narinig namin ang pagmamalaki ng Moab, ang kanyang kahambugan at walang kabuluhang kadaldalan.

⁷Hayaang manangis ang Moab, at panangisan ng lahat.

Pamimighatian nila ang masarap na bibingkang-pasas ng Kir-Heres.

⁸Natutuyot ang ubasan ng Hesbon; nalalanta ang ubasan ng Sibma.

Nakararating ito hanggang Yazer, umaabot sa disyerto;

kumalat ang mga sanga nito hanggang sa kabilang ibayo ng dagat.

Ngunit mga ubas nito'y pinagyuyurakan ng mga manlulupig.

⁹Namimighati rin ako tulad ng Yazer dahil sa ubasan ng Sibma.

Didiligin kita ng aking mga luha, O Hesbon at Eleale,

sapagkat ang inyong ani at mga bunga ay tinapak-tapakan

ng mga humihyaw na kaaway.

¹⁰Wala nang galak at kasayahan sa mata-bang lupa,

wala nang awitan ni katuwaan sa mga ubasan. Sa mga pisaa'y walang paang gumagalaw, walang tinig na umaawit ni sumisigaw.

¹¹Ang bituka ko'y parang kudyapi na alay sa Moab ay pamimighati; dahil sa Kir-Heres, puso ko'y nagdadalamhati.

¹²Mahihirapan lamang ang Moab

sa pag-ahon sa mga altar sa burol,
wala ring mangyayari kung magpunta siya
at manalangin sa santuwaryo.”

¹³Ito ang salitang sinabi ni Yawe laban sa Moab
noong nakaraan. ¹⁴At sinasabi ngayon ni Yawe:
“Sa loob ng tatlong taon, na sintagal ng kontrata
ng isang sundalo, mawawalan ng kapangyarihan
ang Moab: ang makapal na naroroo’y magiging
maliit at walang halaga ang nalabi.”

Propesiya laban sa Damasco

17 • ¹ *Isang propesiya laban sa Damasco:*
Hindi na magiging lunsod ang Damasco
kundi isang bunton ng mga guho.

²Para sa mga tupa na lamang
ang mga pinabayaang siyudad ng Aror,
doo’y mamamahingang walang katata-
kutan.

³Maglalaho ang kaharian ng Damasco
na nagtanggol sa Efraim.

Ang nalabi ng Aram ay matutulad lamang sa
mga anak ng Israel,
– wika ni Yawe ng mga Hukbo.

⁴Sa araw na iyon,
kukupas ang kaluwalhatian ni Jacob;
siyang dating mataba ay papayat.

⁵Matutulad iyon sa paggapas ng trigo
at pagputol sa mga uhay,
kagaya ng pangunguha sa mga pinaggapasan
sa lambak ng Refaim:

⁶mga pinaggapasan na lamang ang matitira.
Tulad ng pagpukpok sa punong olibo,
may dalawa o tatlong natitira sa dulo,
may apat o lima sa mga sanga ng puno
– wika ni Yaweng Diyos ng Israel.

⁷Sa araw na iyon, ang tao’y titingala sa
kanyang Manlilikha, titingnan niya ang Banal ng
Israel. ⁸Hindi na siya titingin sa mga altar na
gawa ng kanyang mga kamay ni pagmamasdan
ang gawa ng kanyang mga daliri: mga posteng
sagrado o mga altar ng insenso.

⁹Sa araw na iyon, ang mga lunsod mo’y
matutulad sa mga lunsod na iniwan ng nagsi-
takas na mga Heveo at Amorreo sa paglusob ng
mga Israelita.

• **17.1** Bagamat nakabilang ang tulang ito sa mga propesiya laban sa mga bansa dahil sa pamagat nito, ito’y babala sa bayang Israel. Tiyak na ang tinutukoy ng mga berso 10-11 ay ang kulto ng diyus-diyusang si Adonis na ang pagkamatay at muling pagkabuhay ay mga sagisag ng muling pagtubo ng mga halaman. Waring sa kanyang mga pista, nagtanim ang mga tao ng mga halamang pinakamaaga at pinakamabilis tumubo at madali ring malanta: sa ganitong paraan nila isinagawa ang pagluluksa para kay Adonis. Nakikita

Lahat ay magiging disyerto

¹⁰pagkat nilimot mo ang Diyos mong Taga-
pagligtas;

hindi mo inalala ang Batong takbuhan mo.
Magpasibol ka man ng pinakamahusay na
punla,

magtanim ng punong buhat sa ibang bansa,

¹¹patubuin mo man iyon sa araw na itanim,
pamulaklakin sa araw na inihasuk,
ngunit huhulagpos sa iyo ang ani
sa araw ng pighati at sakit na walang lunas.

Pagdagundong ng mga bansa

¹²Ah, umuugong ang maraming bayan,
tulad ng umuugong na dagat!

¹³Ah, dumadagundong ang mga bansa,
tulad ng dumadagundong na mga alon!

Ngunit sila’y sinasaway niya,
at tumatakas silang palayo,
parang ipang tinatangay ng hangin sa mga
bundok,

parang ipuipong alabok sa harap ng buhawi.

¹⁴Lagim! pagsapit ng gabi,
bago mag-umaga’y wala na sila.

Iyan ang kapalaran ng nanamsam sa atin,
ang kahihinatnan ng nagsamantala sa atin.

Propesiya laban sa Etiopia

18 • ¹ Kawawa ang lupain ng mga kuliglig,
sa kabilang ibayo ng mga ilog sa Etiopia

²nagpadala ng mga sugong nagtawid-dagat,
lulan ng mga bangkang yari sa tambo.

Humayo kayo, mabilis na mga sugo,
sa lupain ng mga matatangkad at kulay-
tanso,

sa bayang laging kinatatakutan,
isang bansang malakas at mananakop,
na ang lupai’y hinahati ng mga ilog.

³Lahat kayong nakatira sa daigdig,
lahat kayong naninirahan sa lupa,
kapag itinaas ang hudyat sa mga bundok –
tumingin!

kapag hinipan ang tambuli – makinig!

⁴Sapagkat sinabi sa akin ni Yawe:

“Panatag akong nagmamasid

roon ng propeta ang isang larawan ng ibinubunga ng mga diyus-diyusan sa buhay ng Israel.

• **18.1** Tingnan ang paliwanag sa 13:1. Gayunpaman, sa 18:7 at 19:16-24, pansinin ang dalawang idinagdag doon pagkaraan ng matagal na panahon. Isinulat ang mga linyang ito ng isa sa mga Judiong nanirahan sa Ehipto upang ipakita ang kanyang paniniwala na balang araw, magbabalik-loob ang mga paganong bansa sa tunay na Diyos.

buhat sa aking tinatayuan,
tulad ng nakapapasong init ng araw,
tulad ng ulap ng hamog sa init ng tag-ani.

⁵Sapagkat bago mag-ani,
pagkapamulaklak ng mga ubasan,
at habang hinihinog ang mga ubas,
saka naman puputulin ang mga usbong,
gugupitin ang mga sangang kumakalat.

⁶Sa mga buwitre ng kabundukan sila ipauubaya,

at sa mga mabangis na hayop.
Kakanin sila ng mga buwitre sa araw,
at ng mababangis na hayop sa gabi.

⁷Sa panahong iyon, ang bayan ng mga mata-tangkad at kulay-tansong tao, ang bayang laging iginagalang, ang bansang malakas at mananakop na ang lupai'y hinahati ng mga ilog ay magdadala ng mga regalo kay Yawe ng mga Hukbo sa Bundok Sion, ang lugar ng kanyang Pangalan.

Propesiya laban sa Ehipto

19 ¹Isang propesiya tungkol sa Ehipto:

Nariyan na si Yawe,
sakay sa mabilis na ulap,
dumarating sa Ehipto.

Sa harap niya'y nagsisipangatal
mga diyos ng Ehipto
at mga Ehipsiyo'y nanghina ang loob!

²Papag-aawayin ko ang mga taga- Ehipto –
kapatid laban sa kapatid,
kaibigan laban sa kaibigan,
siyudad laban sa siyudad,
kaharian laban sa kaharian.

³Masisiraan ng loob ang mga Ehipsiyo,
pagkat guguluhin ko ang kanilang mga plano,

at sasangguni sila
sa mga diyus-diyusan at mangkukulam,
sa mga midyum at espiritista.

⁴Ibibigay ko ang mga Ehipsiyo
sa mga kamay ng isang walang pusong panginoon,

sa kanila'y maghahari ang isang malupit na pinuno –

wika ni Yawe ng mga Hukbo.

⁵Maiiga ang tubig ng dagat,
matutuyo at mawawalan ng tubig.

⁶Dudumi ang mga kanal,
at ang mga sanga ng Ilog Nilo
ay mangangaunti at matutuyo.

Mabubulok ang mga tambo at talahib,

⁷ang mga halaman sa pampang ay malalanta,

lahat ng dinidilig ng Nilo'y maninilaw,
mangangatuyo at wala nang matitira.

⁸Tatangis ang mga mangingisda
at ang mga mamimingwit sa ilog,
mamimighati ang mga naghahagis ng lambat.

⁹Panghihinaan ng loob ang mga manggagawa ng lino,
mga tagasuklay ng himaymay ay mamumutla;

¹⁰mga tagahabi'y manlulumo,
mga manggagawa'y mahihirapan.

¹¹Walang isip ang mga prinsipe ng Soan;
katangahan ang payo ng tagapayo ng Paraon.
Paano mo masasabi sa Paraon:

“Alagad ako ng mga pantas,
inapo ng mga hari ng unang panahon”?

¹²Nasaan ngayon ang iyong mga pantas?

Sabihin nila sa iyo para mabunyag
ang binalak ni Yawe ng mga Hukbo laban sa Ehipto.

¹³Kahahangal ng mga prinsipe ng Soan;
nalinlang ang mga prinsipe ng Mempis;
iniligaw ang Ehipto ng mga pinuno ng kanyang mga tribu.

¹⁴Ibinuhos ni Yawe sa gitna ng lupain
ang espiritu ng pagkaligaw.
At iniligaw ang Ehipto sa lahat nitong mga gawa,

tulad ng pagkaligaw ng lasing na nagsusuka.

¹⁵Wala nang kuwenta ang Ehipto,
wala nang mapapala sa ulo o buntot,
sa tangkay o dahon.

Magbabalik-loob ang Ehipto

¹⁶Sa araw na iyon, ang mga Ehipsiyo'y magiging parang babaeng nanginginig sa takot kapag nakita nilang nakaamba sa kanila ang kamay ni Yawe ng mga Hukbo. ¹⁷Katatakutan ng Ehipto ang Juda. Tuwing mababanggit ang Juda, sila'y mamumutla sa takot dahil sa balak sa kanila ni Yawe ng mga Hukbo.

¹⁸Sa araw na iyon ay magkakaroon ng limang lunsod sa lupain ng Ehipto na magsasalita sa wika ng Kanaan, at tatawag kay Yawe ng mga Hukbo. Isa sa mga iyon ay tatawaging Siyudad ng Araw. ¹⁹Sa araw na iyon ay magka-karoon ng isang altar para kay Yawe sa gitna ng Ehipto at ng isang haligi para kay Yawe sa hangganan ng lupain. ²⁰Ito'y magsisilbing tanda at katibayan para kay Yawe ng mga Hukbo sa lupain ng Ehipto.

Kapag sila'y dumaing kay Yawe sa kanilang kaapihan, magpapadala siya ng isang tagapagligtas na magpapalaya sa kanila. ²¹Magpapakilala si Yawe sa mga Ehipsiyo, at kikilalanin nila sa araw na iyon at mag-aalay sila sa kanya ng mga sakripisyo at sinunog na handog.

Mangangako sila kay Yawe at tutuparin ang mga iyon. ²² Hahampasin ni Yawe ang Ehipto at saka pagagalangin. Kapag sila'y nagbalik-loob kay Yawe, diringgin niya ang kanilang mga hinaing at sila'y kanyang lulunasan.

²³ Sa araw na iyon ay magkakaroon ng malawak na daan mula sa Ehipto hanggang Asiria. Ang mga Asirio'y pupunta sa Ehipto, at ang mga Ehipsiyo sa Asiria. Paglilingkuran ng Ehipto ang Asiria. ²⁴ Sa araw na iyon, magiging pangatlo ang Israel sa Ehipto at Asiria – isang pagpapala sa lupa. ²⁵ At sila'y babasbasan ni Yawe sa pagsasabing “Pagpalain ang Ehiptong bayan ko, ang Asiriang gawa ng aking mga kamay, at ang Israel na aking pamana.”

Umalis si Isaias bilang preso

20 ¹ Noong taong lusubin ang Asdod at sakupin ng heneral na inatasan ni Sargon, hari ng Asiria, ² si Yawe ay nagsalita sa pamamagitan ni Isaias na anak ni Amos, at kanyang sinabi: “Magtapi ka ng sako at maghubad ng sapin sa paa.” Ginawa nga iyon ni Isaias, at lumakad na hubad at yapak.

³ Pagkaraan ay sinabi ni Yawe: “Hubad at yapak sa loob ng tatlong taon bilang isang tanda at pahayag laban sa Ehipto at Etiopia ang aking lingkod na si Isaias.”

⁴ Gayundin naman ang mga bihag buhat sa Ehipto at ang mga ipinatapon mula sa Etiopia, bata at matanda, ay palalakaran ng hari ng Asiria nang hubad at yapak, na labas ang puwit, upang hiyain ang Ehipto.

⁵ Lahat ng sumasandig sa Etiopia at nagmamalaki dahil sa Ehipto ay sasakmalin ng pangamba at mapapahiya. ⁶ Sa araw na iyon, sasabihin ng mga nakatira sa dalampasigang ito: “Masdan ang sinapit ng aming pinagtitiwalaan at aming takbuhan at hingian ng tulong laban sa hari ng Asiria! Ano ngayon ang gagawin natin para maligtas?”

Ang pagbagsak ng Babilonia

21 ¹ Propesiya tungkol sa Disyerto sa Tabing-dagat,

gaya ng pagsagasa sa Negeb ng mga ipuipong galing sa disyerto mula sa nakakatakot na lupain.

Isang nakatatakot na pangitain ang ipinamalalas sa akin:

² nagtataksil ang mga traydor, nananamsam ang mananamsam.

“Elam, lusob!

Media, mangukbob!”

Pinatahimik ko ang lahat kong pagdaing,

³ at dahil diya'y makiro ang aking balakang, katawan ko'y namimilipit sa sakit tulad ng babaeng manganganak.

Sa takot ay di ako makarinig sa sindak ay di makakita.

⁴ Puso ko'y bumibilis ang tibok, ako'y nanlalamig at nanginginig sa takot; ang inasam kong dapithapon ngayo'y naging kakila-kilabot.

⁵ Inihanda nila ang hapag, inilatag ang mga alpombra.

Sila'y kumakai't umiinom.

Magsitindig kayo, mga pinuno, langisan ang mga kalasag!

⁶ Ganito ang sabi sa akin ng Panginoon:

“Maglagay ng isang bantay na mag-uulat ng makikita niya.

⁷ Kapag nakakita siya ng mga nangangabayo,

nakasakay sa kabayo, dala-dalawa,

ng mga nakasakay sa mga asno o ng kamelyo,

makinig siya, makinig siyang mabuti.”

⁸ At sumigaw ang bantay:

“Sa mataas na tore, aking Panginoon, sa araw-araw, maghapon akong nakatayo, gabi-gabi akong nasa aking puwesto.

⁹ At masdan, hayu't dumarating,

mga mangangabayo,

nakasakay sa kabayo, dala-dalawa.”

Muli siyang sumigaw: “Bumagsak na,

bumagsak na ang Babilonia,

at lahat ng rebulto ng kanyang mga diyos sa lupa'y nagkalat at nagkadurug-durog!”

¹⁰ O bayan ko na aking giniik,

ipinahahayag ko sa iyo ang aking narinig kay Yawe ng mga Hukbo, Diyos ng Israel. Laban sa Edom at Arabia

¹¹ Propesiya tungkol sa Edom:

May tumatawag sa akin mula sa Seir:

• **20.1** Madaling ilarawan sa isip ang matinding dating ng simbolikong aksyong ito. Kabilang ang Ehipto sa mga makapangyarihan nang panahong iyon. Sa harap ng Asiria na may malakas na hukbo, mas mayaman ang

Ehipto at may mas mataas na sibilisasyon. Sa Ehipto umaasa ang mga Judio at sa kanila sila humingi ng tulong: mga karwahe at mga kabayo.

“Kawawang mga nananalig sa tao!” (Jer 17:5).

“Bantay, hanggang kailan ang gabing ito? Bantay, hanggang kailan?”

¹² Sumagot ang bantay:

“Ang umaga’y dumarating; at pagkatapos ay ang gabi naman. Kung gusto mo pang magtanong, bumalik at muling magtanong.”

¹³ *Propesiya tungkol sa Arabia:*

Sa gubat ng Arabia nagparaan ng gabi ang mga mangangalakal na taga-Dedan.

¹⁴ Dinalhan ng tubig ang mga nauuhaw, mga takas ay sinalubong ng mga taga-Tema na may dalang tinapay.

¹⁵ Nagsitakas sila mula sa tabak, mula sa matatalim na tabak, mula sa nakabanat na pana, mula sa nangganggalit na labanan.

¹⁶ Sapagkat ganito ang sabi sa akin ng Panginoon: “Sa loob ng isang taon, alinsunod sa tagal ng kontrata ng isang sundalo, magwawakas ang lahat ng karangyaan ng Kedar. ¹⁷ Halos walang malalabi sa mga matatayang na tagapana.” Si Yaweng Diyos ng Israel ang nagsabi.

Huwag magalak

22 • ¹ *Propesiya laban sa Lambak ng Pangitain:*

Ano pa’ng bumabagabag sa iyo, ngayong nakapanhik ka na sa terasa,

² O bayang puno ng ingay, siyudad ng gulo at pagsasaya? Ang kalalakihan mo’y nasawi hindi sa tabak, hindi sa labanan.

• **22.1** *Laban sa Lambak ng Pangitain*, ang “Gehena” na isinumpang lambak na nasa hangganan ng Jerusalem sa timog. Umakyat ang lahat ng tao para magpahayag ng pagiging kuntento nila. Tagumpay ng hukbo ni Ezekias o pagsuko sa mga Asirio? Alam ni Isaias na ang maliit na tagumpay na ito’y nangangahulugan ng pagkatalo at kahihayan sa hinaharap. Kung nakinig lamang sila sa kanya sa halip na umasa sa kanilang lakas at diplomasya, tiyak na iniligtas sana sila ni Yawe.

• 8. Napilitan ang mga Judio na pumasok sa isang bagong koalisyon laban sa Asiria (mga taong 705-701). Pinatibay ni Ezekias ang tanggulan ng Jerusalem bago dumating ang hukbo ni Senakerib.

Nakita ni Isaias ang kabalisan ng mga taong ayaw makinig sa tawag ni Yawe: nakiusap siya sa kanila na huwag na huwag makialam sa mga walang sagsay na pakikitunggali at ang pagkakaroon ng katarungan ang pagsikapan.

Hindi Asiria ni Ehipto ang tagapagligtas na kailangan ng Israel. Hindi ang Asiria at Ehipto na nag-aagawan sa kapangyarihan ang naghahanda ng hinaharap na sibilisasyon. Sa kapanahunan ni Isaias, wala

Sama-samang nagsitakas ang iyong mga pinuno, at nangadakip sa amba lamang ng mga pana.

³ Sama-samang nangahulí ang iyong magiging

na nagsitakas at lumayo sa labanan.

⁴ Kaya sinabi kong “Layuan ninyo ako, iiyak ako nang buong kapaitan; huwag tangkaing ako’y aliwin ninuman sa pagkawasak ng aking bayan.”

⁵ Ito’y araw ng gulo, pagyurak at takot na padala ni Yawe ng mga Hukbo. Sa Lambak ng Pangitain, winawasak ng kaaway ang mga pader, umaabot sa mga bundok ang paghingi ng saklolo.

⁶ Dala ng Elam ang lalagyan ng palaso, ang Aram ay sakay sa kabayo, inilalabas naman ng Kir ang kalasag nito.

⁷ Puno ng mga karwahe ang maganda mong mga lambak, mga mangangabayo’y pumusisyon na sa pintuan ng siyudad,

⁸ ang Juda ay nawalan na ng tanggulan.

Kumain tayo at uminom!

• Sa araw na iyon ay tiningnan ninyo ang mga sandata sa Palasyo sa Gubat. ⁹ Nakita ninyo ang maraming sira ng pader ng Siyudad ni David. Nag-ipon kayo ng tubig mula sa Tangkeng nasa Ibaba.

pang nakaalam na malapit nang maglaho o mawalan ng impluwensiya ang Asiria at Ehipto. Hindi mahuhulaan na ang susunod na mga dantaon ay paghaharian ng mga bagong kulturang batay sa mga pagpapahalang moral (ang Budismo) o sa bagong kahulugan ng malikhaing personalidad ng tao (ang kulturang Griyego). At lilikhain din ng Israel ang isa sa mga kulturang iyon, salamat sa kamalayan nito sa sariling responsabilidad, ang hinihingi ng katarungan at ang pagsunod sa salita ng Diyos na ipinahahayag ni Isaias.

Parang walang nalalaman si Isaias sa pulitika at kinalilimutan niya ang kinakailangan sa seguridad ng kanyang bansang masyadong maliit para makapanatili nang walang tumutulong. Ngunit sa totoo’y sinasabi niya ang mas kinakailangang hinihingi ng pulitika: ang pagtatatag ng buhay-bansa sa makatarungan at moral na batayan. Ito ang paraan ng paghahanda sa isang dibatid na hinaharap, sa kabatirang *ang Diyos ang siyang namamahala sa mga pangyayari*.

Naglibang ang bayan para makalimutan ang malungkot niyang kapalaran. *Kumain tayo at uminom pagkat mamamatay rin lang tayo bukas*. Inaalala ni Pablo ang mga salitang ito sa 1 Cor 15:32.